

Facultade de Belas Artes

Localización e contacto

Facultade de Belas Artes de Pontevedra

R/ Maestranza, 2
36002 Pontevedra

986 80 18 00

bbaa@uvigo.es

belasartes.uvigo.es

Equipo decanal

Decano

[Xosé Manuel Buxán Bran](#)

xmbuxanbran@yahoo.es

Vicedecano de relacións internacionais

[José Antonio Castro Muñiz](#)

internacional.bbaa@uvigo.es

Vicedecana de Organización Académica

[Araceli Liste Fernández](#)

Vicedecano de Cultura e Estudantado

[Ignacio Pérez-Jofre Santesmases](#)

Secretaría académica

[María José Fariña Busto](#)

Secretaría do Decanato

[Maximino Villaverde Rodríguez](#)

sdfba@uvigo.es

Secretaría de alumnado

Xefa de área académica

[Clara Pérez Quiñones](#)

Xefa de negociado da área académica

[Ángeles Santiago Dopazo](#)

Teléfono: 986801805

Fax: 986801883

Horario de atención ó público: de 9:00 a 14:00 h

Biblioteca

Biblioteca da Facultade de Belas Artes

A Biblioteca de Belas Artes forma parte do conxunto da Biblioteca Universitaria de Vigo (BUV) polo que se rexerá polo Regulamento da BUV aprobado en Xunta de Goberno o 27 de febreiro de 2002 e pola Normativa de Préstamo.

Fondos

A Biblioteca de Belas Artes conta con trinta e oito títulos de publicacións periódicas e dezanove mil títulos de monografías, a maioría de acceso directo na sala.

Servizos

Lectura en sala.

Préstamo a domicilio de fondos bibliográficos de tódala Biblioteca Universitaria.

O usuario terá á súa disposición na sala unha fotocopiadora de tarxeta dependente do servizo de reprografía da facultade. Os servizos máis especializados (como ó acceso a internet para buscas bibliográficas, consulta asistida en bases de datos, etc...) así como a dirección, xestión e coordinación de tódalas bibliotecas do Campus de Pontevedra atópase na Biblioteca Central do Campus.

Técnicos especialistas

Berta Gosende Vidal (quenda de mañá)

Antonio José Rodríguez Fernández (quenda de tarde)

Dirección

Facultade de Belas Artes

Rúa Maestranza, 2

36002 Pontevedra

España

Teléfono

986 801 836

Correo electrónico

presbel@uvigo.es

Horario

Luns a venres de 8.30 h a 20.45 h

Catálogo

O catálogo recolle tódolos fondos da Biblioteca da Universidade de Vigo e pódese consultar a través de internet.

 http://biblio.cesga.es/search*gag

Redes sociais

 <https://twitter.com/bibbelas>

 <https://www.pinterest.com/bibbelas/>

Biblioteca Central do Campus de Pontevedra

Dirección

Faultade de Ciencias Sociais

Campus Universitario

36005 Pontevedra

España

Teléfono

986 802 006

Correo electrónico

dirbcp@uvigo.es

Subdirección

986 801 996

subdibcp@uvigo.es

Hemeroteca

986 801 996

hembcp@uvigo.es

Referencia

986 802 001

refbcp@uvigo.es

Catalogación

986 802 001

cata1bcp@uvigo.es

Préstamo

986 802 002

presbcp@uvigo.es

Laboratorios e obradoiros

Obradoiros multiusos

Técnicos especialistas responsables

Fernando Portasany Fernández

Eduardo Calzado Díaz

Horario

Luns a venres de 10.00 h a 17.00 h

Estes obradoiros están a cargo de técnicos especialistas que supervisan e apoian o traballo de investigadores e estudantes, proporcionando o asesoramento técnico necesario. Os obradoiros están dotados de ferramenta de man e maquinaria específicas.

Obradoiro de metal

Maquinaria e ferramenta para o traballo en metal: ferramenta de corte, pregado, soldadura, taladro, etc.

Obradoiro de madeira

Maquinaria e ferramenta para o traballo da madeira: escuadradoras, serras de disco e cinta, cepilladora, traladros de columna, etc.

Obradoiro de cerámica

Fornos cerámicos, tornos e outros medios para o traballo en barro e a cerámica.

Obradoiro de plástico

Espazo adecuado para aplicar procesos con plásticos e resinas. Maquinaria e ferramenta para manipulación de plásticos.

Obradoiro de baleirado e outros procedimentos

Espazo axeitado para a manipulación de escaiola e materiais similares.

Obradoiro de microfusión

Espazo para técnicas de moldeo especiais, dotado de instalacións de microfusión.

Obradoiro de serigrafía

Infraestrutura e maquinaria para a serigrafía: realización de pantallas por medios fotomecánicos, sistemas informáticos, distintos medios de estampación. Cabina de pintura a pistola. Instalación para aplicar pinturas e vernices con técnicas aerográficas.

Aula de internet

A aula de internet está asistida por un bolseiro da Universidade de Vigo. Nela os estudantes dispoñen de equipamentos informáticos para a realización de traballos e de acceso a Internet para consultas relacionadas cos seus estudos.

Laboratorio de audiovisuais

O laboratorio de Audiovisuais está destinado á investigación e á docencia. Dispón de vinte postos dotados con equipamentos de edición dixital.

Laboratorio de informática

O laboratorio de Informática está destinado á investigación e á docencia. Dispón de vinte postos dotados con equipamentos informáticos para edición de imaxe dixital, 3D, deseño de páxinas Web e tratamento fotográfico dixital.

Laboratorio de técnicas gráficas

Técnico especialista responsable

José Angel Zabala Maté

O laboratorio de Técnicas gráficas está destinado á docencia e investigación. Dispón de instalacións para gravado calcográfico.

Laboratorio de fotografía e vídeo

Técnico especialista responsable

Andrés Pinal Rodriguez

Espazo de capacidade media. Dotado de diferentes medios de iluminación continua e de flash, tanto cenital coma de chan, móbiles e regulables de forma centralizada. Dispón de paredes con illamento acústico e de paneis móbiles para a elaboración de cromas.

Grao en Belas Artes

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P01G010V01301	Expresión gráfica: Sistemas de representación	1c	6

P01G010V01302	Psicoloxía: Psicoloxía da arte	1c	6
P01G010V01303	Arte, linguaxe e representación	1c	6
P01G010V01304	Escultura	1c	6
P01G010V01305	Técnicas gráficas	1c	6
P01G010V01401	Arte: Arte e modernidade	2c	6
P01G010V01402	Debuxo	2c	6
P01G010V01403	Imaxe en movemento	2c	6
P01G010V01404	Pintura	2c	6
P01G010V01405	Procesos de espazo e tempo	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión gráfica: Sistemas de representación**

Materia	Expresión gráfica: Sistemas de representación			
Código	P01G010V01301			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Herme Sánchez, Carmen			
Profesorado	Herme Sánchez, Carmen			
Correo-e	cherme.art@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Partindo dun coñecemento básico dos sistemas de representación a través do achegamento a problemas e conceptos elementáís, a materia pretende un enfoque práctico dos sistemas de representación e a súa aplicación tanto en desenvolvemento de proxectos (planos, cotas etc) como na súa aplicación máis pictórica (bocetaxe, debuxo, ecaixe, etc) entendendo o debuxo técnico tanto como un medio de comunicación como una ferramenta máis do mundo da arte.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
C13	Coñecemento básico da metodoloxía de investigación das fontes, a análise, a interpretación e síntese. Analizar, interpretar e sintetizar as fontes
C14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
C25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
C26	Capacidade de curiosidade e de sorpresa máis para alén da percepción práctica. Desenvolver a percepción mental para alén do retiniano
C36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
C38	Capacidade heurística e de especulación para a realización de novos proxectos e estratexias de acción artísticas. Desenvolver a comprensión e especulación dos problemas artísticos na súa totalidade
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
o alumno sera capaz de desenvolver as distintas tecnicas de representación gráfica	C6 C9 C13 C38
O alumno desenvolverase nos coñecementos básicos dos métodos de representación utilizados en arte.	C9
o alumno conocera os principios básicos de perspectiva.	C9 C14
o alumno tendrá os coñecementos básicos da representación a escala.	C9 C14
o alumno adquirirá a capacidade básica para comprender procesos de representación.	C6 C26
o alumno ten que conseguir a capacidade para a visión espacial.	C6 C25
O alumno conseguirá a capacidade para a visualización e interpretación de representacións espaciais.	B1 B2 C14

O alumno desenvolverá as habilidades básicas de representación.		C36 C42
O alumno ten que conseguir as habilidades para aplicar sistemas de representación en procesos creativos.	B1	C42
O alumno terá a habilidade para manexar procesos de representación a escala.		C36 C42
o alumno desenvolverá a habilidade para a interpretación de representacións espaciais		C42

Contidos

Tema	
TEMA 1. Percepción. Observación	-Métodos de representación no mundo da arte
TEMA 2 . Os sistemas de representación. Bases e fundamentos	- Diédrico. - Axonométrico. - Cónico.
TEMA 3. O sistema diédrico.	- Operatividade básica. - Operatividade avanzada.
TEMA 4 . Sistemas de perspectiva.	- Sistema axonométrico. Tipos. - Sistema cónico. Tipos.
TEMA 5. O proxecto. O debuxo como fórmula comunicativa.	- Metodoloxía. - Normativa.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	22	22	44
Resolución de problemas	0	28	28
Traballo tutelado	10	10	20
Estudo previo	0	13	13
Resolución de problemas de forma autónoma	0	37	37
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Toma de contacto cos estudantes e presentación da materia, enumerando os obxectivos que se perseguen, especificando os contidos, explicando a metodoloxía que se empregará e aclarando os criterios e formas de avaliación.
Lección maxistral	Explicación dos contidos da materia de forma teórica, con apoio de información gráfica para a súa correcta comprensión.
Resolución de problemas	Desenvolvementos de exercicios que axuden a asentir os coñecementos adquiridos nas clases teóricas, con apoio da bibliografía especificada.
Traballo tutelado	Desenvolvemento de exercicios prácticos a partir dos coñecementos teóricos da materia obxecto de estudo, baixo a supervisión da profesora, con atención individualizada e posta en común global.
Estudo previo	Preparación de exercicios e prácticas coa lectura de bibliografía e co estudo de documentación gráfica de referencia.
Resolución de problemas de forma autónoma	Desenvolvemento de exercicios prácticos de forma autónoma partindo das directrices dadas polo profesor e supervisión destes exercicios a súa entrega.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	-Exposición, seguimento, *correccións dos exercicios suscitados
Traballo tutelado	Terase en consideración o ritmo e *metodoloxías empregados na *realización dos exercicios

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Resolución de exercicios vinculados directamente aos contidos teóricos da materia. Probas prácticas específicas que se desenvolveron na aula e que engloban os coñecementos adquiridos tanto nas leccións maxistras como nos exercicios e no dominio da representación gráfica a eles vinculado.	10	B2	C6 C9 C13 C14 C25 C26 C36 C38 C42
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización de exercicios fora da aula que reflicten, de acordo cos contidos da materia, os coñecementos adquiridos na representación espacial sobre un soporte bidimensional.	10	B1	C6 C9 C13 C14 C25 C26 C36 C38 C42
Exame de preguntas de desenvolvemento	Primeiro parcial dos contidos da materia.	40	B1 B2	C6 C9 C13 C14 C25 C26 C36 C38 C42
Exame de preguntas de desenvolvemento	Segundo parcial dos contidos da materia.	40	B1 B2	C6 C9 C13 C14 C25 C26 C36 C38 C42

Outros comentarios sobre a Avaliación

A materia darase por superada unha vez obtida calificación positiva nos dous parciais realizados ao longo do cuadrimestre. De non ter acadado a cualificación positiva aínda poderase realizar a proba ordinaria de avaliación ou a proba extraordinaria tamén dentro do calendario académico do curso.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

IZQUIERDO ASENSI, Fernando, **Geometría descriptiva**, Paraninfo,
 NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, **Forma y representación**, Editorial Akal, 2008
 FLORENSKY, Pável, **La perspectiva invertida**, Ediciones Siruela S.A., 2005

Bibliografía Complementaria

BERGER, John, **Sobre el dibujo**, Gustavo Gili, 2011
 BERGER, John, **Modos de ver**, Gustavo Gili, 2007
 KANDINSKY, V.V., **Punto y línea sobre el plano**, Barral Editores, 1971
 CHING, Francis D. K., **Manual de Dibujo Arquitectónico**, Gustavo Gili, 2005
 CHING, Francis D. K., **Dibujo y proyecto**, Gustavo Gili, 2011
 GÓMEZ MOLINA, J.J.(Coord.), **Máquinas y herramientas de dibujo**, Ediciones Cátedra, 2002
 DONDIS, D.A., **La sintaxis de la imagen**, Gustavo Gili, 1976
 PANOFKY, Erwin, **La perspectiva como forma simbólica**, Tusquets Editor, 1973
 NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, **Imágenes de la perspectiva**, Editorial Siruela, 1996
 GOMBRICH, Ernst H., **La imagen y el ojo**, Alianza Editorial, S.A., 1991
 EDWARDS, Betty, **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Ediciones Urano, S.A., 1994
 FRANCO TABOADA, José Antonio, **Geometría Descriptiva para la representación arquitectónica**, Andavira Editorial, 2011

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Expresión artística: Debuxo-Forma/P01G010V01102

Expresión artística: Materia-Cor/P01G010V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Psicología da arte				
Materia	Psicología: Psicología da arte			
Código	P01G010V01302			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Pérez Fabello, María José			
Profesorado	Pérez Fabello, María José			
Correo-e	fabello@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B6	Capacidade de traballar en equipo.
C4	Comprensión crítica da dimensión preformativa e de incidencia social da arte. Analizar a repercusión recíproca entre a arte e a sociedade
C22	Capacidade de producir e relacionar ideas dentro do proceso creativo
C23	Capacidade de comunicación. Aprender a traducir as ideas artísticas para poder transmitilas
C25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
C26	Capacidade de curiosidade e de sorpresa máis para alén da percepción práctica. Desenvolver a percepción mental para alén do retiniano
C27	Capacidade de traballar de maneira autónoma. Desenvolver a capacidade de suscitar, desenvolver e concluír o traballo artístico persoal
C28	Capacidade de traballar en equipo. Capacidade de organizar, desenvolver e resolver o traballo mediante a aplicación de estratexias de interacción
C29	Capacidade de iniciativa propia e de automotivación
C30	Capacidade de perseveranza. Desenvolver a constancia necesaria para resolver as dificultades inherentes á creación artística
C33	Capacidade de colaboración con outras disciplinas. Desenvolvemento de vías de relación e intercambio con outros campos de coñecemento
C34	Capacidade de colaboración con outras profesións e especialmente cos profesionais doutros campos. Identificar os profesionais adecuados para desenvolver adecuadamente o traballo artístico
C37	Capacidade de identificar os problemas artísticos e/ou socioculturais así como os condicionantes que fan posible discursos artísticos determinados. Describir os condicionantes que inciden na creación artística. Análise das estratexias de produción artística

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
O alumnado adquirirá coñecementos básicos dos procesos de percepción e memoria mediante a realización das distintas actividades que se propoñen ao longo do cuadrimestre e as sesións maxistras.	C22 C25 C27 C30
O alumnado adquirirá coñecementos básicos achega do proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos mediante a realización das distintas actividades que se propoñen ao longo do cuadrimestre e as sesións maxistras..	C27 C30 C33
O alumnado será capaz de relacionar os procesos de percepción e memoria no proceso artístico a través de propostas de traballos de artista e exercicios de aula.	C26 C27
Os alumnos/*as serán capaces de relacionar o proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos na creación artística a través de propostas de traballos de artista e exercicios de aula.	C26 C27
O alumnado será capaz de contemplar distintas posibilidades na resolución dun problema en reflexións na realización de exercicios tanto para contido teórico como prácticas de experimentación.	C26 C29 C37
Os alumnos/*as serán capaces de comprender e valorar distintos discursos nas sesións maxistras e a través de presentación de traballos e exercicios de aula.	C29 C34

O alumnado coñecerá distintos modos para percibir e interpretar acontecementos a través de lecturas.		C22 C34 C37
O alumnado coñecerá distintos criterios de avaliación e aplicaraos a procesos de percepción e memoria mediante a realización de distintas practicas de aula.		C22 C33 C34
Os alumnos/*as coñecerán probas para a creación de imaxes mentais mediante a resolución de distintos tests de imaxe.		C22 C33
O alumnado desenvolverá a habilidade para dialogar e chegar a acordos en traballos en grupo mediante a preparación e defensa dunha práctica de laboratorio.	B6	C23 C28
O alumnado será capaz de defender publicamente un traballo previamente elaborado de forma clara, con linguaxe e actitude correcta.		C23 C29
O alumnado será capaz de realizar un traballo escrito que implique un xuízo reflexivo, respectando os modos e formas academicamente establecidos		C4 C27 C29

Contidos

Tema	
TEMA *I. Introducción	Intereses en Psicoloxía. 1. Obxecto de estudo. 2. Distintas visións. 3. Distintos métodos.
TEMA *II. O mundo da percepción	1. O ollo e a cámara fotográfica. 2. A percepción como *constructo mental. 3. A ciencia da percepción. 4. Principais teorías sobre a percepción.
TEMA *III. Constancia *perceptual	1. Constancia da cor. 2. Constancia da luminosidade. 3. Constancia da forma. 4. Constancia do tamaño.
TEMA *IV. Percepción de obxectos	1. Organización *perceptual. A *Gestalt. 2. Procesamiento neuronal. 3. Procesamiento *perceptual. 4. Coñecemento, experiencia e procesamiento.
TEMA *V. Percepción do espazo	1. Claves *oculomotrices. 2. Claves pictóricas. 3. Claves producidas polo movemento. 4. Disparidade *binocular e *estereopsia. 5. Desenvolvemento da visión *binocular.
TEMA *VI. Ilusións *perceptuales	1. Tipos de ilusións. 2. Ilusión horizontal-vertical. 3. Ilusión da lúa. 4. Ilusión de *Muller-*Lyer. 5. Ilusión de *Ponzo. 6. Figuras ambiguas e imposibles.
TEMA *VII. Memoria. O enfoque do procesamiento de información.	1. Rexistro sensorial. 2. Memoria a curto prazo. 3. Memoria a longo prazo. 4. Niveis de procesamiento: alternativa ao modelo de almacéns.
TEMA *VIII. Memoria. O esquecemento.	1. Teorías. 2. Trastornos da memoria. 3. Incremento de memoria.
TEMA *IX. Solución de problemas e pensamento creativo.	1. Unidades básicas do pensamento. 2. Imaxinaría mental. 3. Probas de creatividade. 4. Etapas do pensamento creativo. 5. A personalidade creativa.
TEMA *X. Representación mental do espazo.	1. Mapas cognitivos. 2. Coñecemento ambiental. 3. Noción de mapa cognitivo. 4. Investigacións empíricas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Prácticas de laboratorio	15	34	49
Traballo tutelado	3	4	7

Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	3	4	7
Presentación	3	0	3
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Cartafol/dossier	0	7	7
Autoavaliación	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	É unha exposición dos contidos básicos de cada tema. Foméntase a participación do alumnado mediante a presentación de cuestións e exercicios para resolver durante as exposicións. A exposición de contidos está apoiada por presentacións *PowerPoint que se subirán á Plataforma virtual Tema.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de laboratorio exponse para que os alumnos/*as teñan un contacto directo coa experimentación de onde xorden os contidos desenvolvidos nas sesións maxistrais. Nestas prácticas hai que sinalar dous tipos de implicación por parte dos alumnos/*as: colaboración en prácticas e asistencia a prácticas. A colaboración nas prácticas implica que o/o alumno/a convértese en *experimentador/a e responsabilízase de desenvolver o experimento na clase. A asistencia a prácticas implica que o/o alumno/a convértese en suxeito experimental e participa nun grupo de control ou experimental. Exponse un total de 13 experimentos clásicos relacionado cos contidos do temario (percepción, memoria e creatividade). Cada experimento está deseñado para ser levado a cabo por un grupo máximo de dous alumnos que se encargarán de desenvolverlo na clase práctica (baixo a supervisión da profesora). O resto dos alumnos participan no experimento como suxeitos experimentais formando parte dun grupo de control ou experimental. Para a colaboración en experimentos crearanse grupos de, como máximo, dous alumnos/*as, e tantos grupos como experimentos propónse para cada un do cinco grupos de prácticas. A elección da colaboración en prácticas realizarase na Plataforma Virtual, onde se atopará un resumo de cada experimento, así como o deseño e o material necesarios para levarlos a cabo. Non se poderá colaborar en máis dun experimento.
Traballo tutelado	TRABALLOS TUTELADOS. 1. TRABALLOS DE ARTISTAS: elixirase un artista cuxa obra, proceso creativo ou experiencia estea relacionado coa temática proposta na materia. Trátase de reflexionar sobre a obra do/a artista a través do proceso psicolóxico. O traballo consta dunha pequena introdución na que se fala do proceso psicolóxico, unha *contextualización na que se inclúe o momento histórico e a propia vida do/a artista, para finalizar coa análise da obra e a súa proxección na temática que se analiza. ÍNDICE: introdución, contexto, análise do traballo do artista, bibliografía. A extensión mínima do traballo *mecanografiado é de 15 folios a dobre espazo co tipo de letra *Arial 12. Debe incluír bibliografía e estar *paginado. O traballo será individual. 2. XOGO PARA ENSINAR ARTE: crear un xogo (de cartas, un xogo tradicional como parchís, *oca, etc.) para ensinar arte. O obxectivo é reflexionar sobre as etapas evolutivas na infancia-adolescencia e telas en conta para deseñar o xogo dirixido a achegar ao neno/á o mundo da arte. Pódense incluír os elementos que se consideren adecuados, pero deberán xustificarse: o uso da cor, determinadas formas, elementos de motivación (como eles mesmos ou persoas vinculadas dentro da obra[]), etc. É necesario xerar as normas do xogo (pódense ter en conta normas que xa existen). Á parte do xogo e das normas, entregarase un informe no que se xustifiquen as distintas características do xogo en función da etapa evolutiva a quen vai dirixido. ÍNDICE: etapa evolutiva, características do xogo, xustificación e bibliografía. O mínimo son 10 folios a dobre espazo e o tipo de letra, *Arial 12. 3. IMAXES GUIADAS: elixir unha obra dun/a artista e quitar do cadro un personaxe (un punto, unha liña, un personaxe[]) que nos servirá de guía para coñecer ao/á artista e a súa obra. Todo ten que estar documentado e argumentado. Coñecer a etapa evolutiva para ver que é o que pode interesar máis aos nenos desa idade (motivación) e ter en conta o desenvolvemento cognitivo para adecuar o contido á idade. O traballo deberá conter un informe cos seguintes pasos: ÍNDICE: introdución (información sobre a etapa evolutiva a quen vai dirixido e por que), presentar ao/á guía, facer unha viaxe para coñecer ao/á artista, coñecer a súa cidade e o seu momento histórico. Ex.: imos visitar ao/á artista á súa casa, imos ver o seu taller e ensínanos os seus traballos (un ou dous, os máis representativos). O informe terá unha extensión mínima de 15 folios a dobre espazo co tipo de letra *Arial 12. Todos os traballos deben incluír unha portada co título do traballo, o nome e apelidos do/do autor/a, ano académico e materia. Ademais, deben incluír bibliografía e estar *paginados. A presentación de traballos farase en *PowerPoint, previa revisión da profesora. O tempo máximo de exposición son 20 minutos. Na Plataforma Virtual da Universidade, no apartado PRÁCTICAS, atoparase a información sobre as distintas alternativas, coa posibilidade de introducir a elección correspondente.

Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar) Unha parte importante neste apartado é a proposta por parte dos alumnos de preguntas tipo test relacionadas cos distintos temas da materia. As preguntas terán 4 alternativas de resposta, das cales só unha será correcta. Débese incluír *feedback nas alternativas de resposta. As preguntas formuladas que teñan o visto e prace da profesora poden formar parte de próbaa tipo test para avaliar os contidos das clases maxistras. Propóranse outras actividades para traballar os distintos contidos da materia: cuestionarios, exercicios de *autoevaluación, estudos de caso, análise de obras, participación en foros e utilización do *WIKI. Estes exercicios desenvolveranse na Plataforma Virtual TEMA, con datas de entrega e con *feedback por parte da profesora.

Presentación As presentacións e exposicións, tanto de traballos tutelados como de lecturas, realizarase mediante *PowerPoint, previa revisión da profesora. O tempo de exposición máximo oscilará entre 15 e 20 minutos (incluíndo o tempo de resposta a posibles preguntas por parte dos compañeiros).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	As prácticas de laboratorio expóñense para que os alumnos/*as teñan un contacto directo coa experimentación de onde xorden os contidos desenvolvidos nas sesións maxistras. Nestas prácticas hai que sinalar dous tipos de implicación por parte dos alumnos/*as: colaboración en prácticas e asistencia a prácticas. A colaboración nas prácticas implica que o/o alumno/a convértese en *experimentador/a e responsabilízase de desenvolver o experimento na clase. A asistencia a prácticas implica que o/o alumno/a convértese en suxeito experimental e participa nun grupo de control ou experimental. Expóñense un total de 13 experimentos clásicos relacionado cos contidos do temario (percepción, memoria e creatividade). Cada experimento está deseñado para ser levado a cabo por un grupo máximo de dous alumnos que se encargarán de desenvolverlo na clase práctica (baixo a supervisión da profesora). O resto dos alumnos participan no experimento como suxeitos experimentais formando parte dun grupo de control ou experimental. Para a colaboración en experimentos creáranse grupos de, como máximo, dous alumnos/*as, e tantos grupos como experimentos propóñense para cada un dos cinco grupos de prácticas. A elección da colaboración en prácticas realizarase na Plataforma Virtual, onde se atopará un resumo de cada experimento, así como o deseño e o material necesarios para levarlos a cabo. Non se poderá colaborar en máis dun experimento.
Traballo tutelado	TRABALLOS TUTELADOS. 1. TRABALLOS DE ARTISTAS: elixírase un artista cuxa obra, proceso creativo ou experiencia estea relacionado coa temática proposta na materia. Trátase de reflexionar sobre a obra do/a artista a través do proceso psicolóxico. O traballo consta dunha pequena introdución na que se fala do proceso psicolóxico, unha *contextualización na que se inclúe o momento histórico e a propia vida do/a artista, para finalizar coa análise da obra e a súa proxección na temática que se analiza. ÍNDICE: introdución, contexto, análise do traballo do artista, bibliografía. A extensión mínima do traballo *mecanografiado é de 15 folios a dobre espazo co tipo de letra *Arial 12. Debe incluír bibliografía e estar *paginado. O traballo será individual. 2. XOGO PARA ENSINAR ARTE: crear un xogo (de cartas, un xogo tradicional como parchís, *oca, etc.) para ensinar arte. O obxectivo é reflexionar sobre as etapas evolutivas na infancia-adolescencia e telas en conta para deseñar o xogo dirixido a achegar ao neno/a o mundo da arte. Pódense incluír os elementos que se consideren adecuados, pero deberán xustificarse: o uso da cor, determinadas formas, elementos de motivación (como eles mesmos ou persoas vinculadas dentro da obra[]), etc. É necesario xerar as normas do xogo (pódense ter en conta normas que xa existen). Á parte do xogo e das normas, entregarase un informe no que se xustifiquen as distintas características do xogo en función da etapa evolutiva a quen vai dirixido. ÍNDICE: etapa evolutiva, características do xogo, xustificación e bibliografía. O mínimo son 10 folios a dobre espazo e o tipo de letra, *Arial 12. 3. IMAXES GUIADAS: elixir unha obra dun/a artista e quitar do cadro un personaxe (un punto, unha liña, un personaxe[]) que nos servirá de guía para coñecer ao/a artista e a súa obra. Todo ten que estar documentado e argumentado. Coñecer a etapa evolutiva para ver que é o que pode interesar máis aos nenos desa idade (motivación) e ter en conta o desenvolvemento cognitivo para adecuar o contido á idade. O traballo deberá conter un informe cos seguintes pasos: ÍNDICE: introdución (información sobre a etapa evolutiva a quen vai dirixido e por que), presentar ao/a guía, facer unha viaxe para coñecer ao/a artista, coñecer a súa cidade e o seu momento histórico. Ex.: imos visitar ao/a artista á súa casa, imos ver o seu taller e ensínanos os seus traballos (un ou dous, os máis representativos). O informe terá unha extensión mínima de 15 folios a dobre espazo co tipo de letra *Arial 12. Todos os traballos deben incluír unha portada co título do traballo, o nome e apelidos do/do autor/a, ano académico e materia. Ademais, deben incluír bibliografía e estar *paginados. A presentación de traballos farase en *PowerPoint, previa revisión da profesora. O tempo máximo de exposición son 20 minutos. Na Plataforma Virtual da Universidade (*FAITIC), no apartado PRÁCTICAS, atoparase a información sobre as distintas alternativas, coa posibilidade de introducir a elección correspondente.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Unha parte importante neste apartado é a proposta por parte dos alumnos de preguntas tipo test relacionadas cos distintos temas da materia. As preguntas terán 4 alternativas de resposta, das cales só unha será correcta. Débese incluír *feedback nas alternativas de resposta. As preguntas formuladas que teñan o visto e prace da profesora poden formar parte de próbaa tipo test para avaliar os contidos das clases maxistras. Propóranse outras actividades para traballar os distintos contidos da materia: cuestionarios, exercicios de *autoevaluación, estudos de caso, análise de obras, participación en foros e utilización do *WIKI. Estes exercicios desenvolveranse en Moodle no campus remoto, con datas de entrega e con *feedback por parte da profesora.

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
	Descrición		
Prácticas de laboratorio	<p>Avaliación formativa continua Avaliación *sumativa: valórase a asistencia, a preparación-documentación, a claridade, a organización de contidos, o traballo en grupo e a actitude.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>1-O alumnado será capaz de contemplar distintas posibilidades na resolución dun problema.</p> <p>2-Os alumnos/*as serán capaces de comprender e valorar distintos discursos.</p> <p>3- O alumnado coñecerá distintos criterios de avaliación e aplicaraos a procesos de percepción e memoria.</p> <p>4- Os alumnos/*as coñecerán probas para a creación de imaxes mentais.</p> <p>5- O alumnado desenvolvesen a habilidade para dialogar e chegar a acordos en traballos en grupo.</p>	20	B6 C22 C23 C26 C28 C29 C33 C34
Traballo tutelado	<p>Avaliación formativa continua</p> <p>Valórase a adecuación ás normas *preestablecidas pola profesora e a actitude.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>1- O alumnado será capaz de relacionar os procesos de percepción e memoria no proceso artístico.</p> <p>2- Os alumnos/*as serán capaces de relacionar o proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos na creación artística.</p> <p>3- Os alumnos/*as serán capaces de comprender e valorar distintos discursos.</p>	5	C26 C27 C29 C34
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	<p>Avaliación formativa e continua.</p> <p>Avaliación *sumativa: valórase a utilización de distintas ferramentas, a implicación, as argumentacións e reflexións, e a actitude.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>1- O alumnado adquirirá coñecementos básicos dos procesos de percepción e memoria.</p> <p>2- O alumnado adquirirá coñecementos básicos achega do proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos.</p>	5	C22 C25 C27 C30 C33
Presentación	<p>Avaliación formativa e continua</p> <p>Avaliación *sumativa: valórase a claridade e a sinxeleza na exposición, a compostura e a actitude na exposición.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>1- O alumnado será capaz de defender publicamente un traballo previamente elaborado de forma clara, con linguaxe e actitude correcta.</p>	5	C23 C29
Exame de preguntas obxectivas	<p>Avaliación **sumativa e final: consistirá nunha proba obxectiva sobre os contidos que conforman a materia. A proba constará de 30 preguntas con catro alternativas, das que só unha é correcta. Esta avaliación **farase no período de avaliación o final do *cuadrimestre, en horario de teoría.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>1- O alumnado adquirirá coñecementos básicos dos procesos de percepción e memoria.</p> <p>2- O alumnado adquirirá coñecementos básicos achega do proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos.</p> <p>3- O alumnado será capaz de relacionar os procesos de percepción e memoria no proceso artístico.</p> <p>4- Os alumnos/*as serán capaces de relacionar o proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos na creación artística.</p> <p>5- O alumnado será capaz de contemplar distintas posibilidades na resolución dun problema.</p> <p>6-Os alumnos/*as serán capaces de comprender e valorar distintos discursos.</p>	40	C22 C25 C26 C27 C29 C30 C33 C34 C37
Cartafol/dossier	<p>Avaliación final do traballo tutelado: valórase a adecuación ás normas establecidas, a preparación, a claridade, os medios utilizados e o nivel de *profundización.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE</p> <p>1- O alumnado é capaz de realizar un traballo escrito que implique un xuízo reflexivo, respectando os modos e formas academicamente establecidos.</p>	5	C4 C27 C29

Autoavaliación	(*)Evaluación *sumativa y final: consistirá en una prueba objetiva sobre los contenidos que conforman la materia. La prueba constará de 30 preguntas con cuatro alternativas, de las que solo una es correcta. Esta evaluación *faráse en el período de evaluación el final del *cuatrimestre, en horario de teoría. RESULTADOS DE APRENDIZAJE 1- El alumnado adquirirá conocimientos básicos de los procesos de percepción y memoria. 2- El alumnado adquirirá conocimientos básicos acerca del proceso creativo, la imaginación mental y los mapas cognitivos. 3- El alumnado será capaz de relacionar los procesos de percepción y memoria en el proceso artístico. 4- Los alumnos/as serán capaces de relacionar el proceso creativo, la imaginación mental y los mapas cognitivos en la creación artística. 5- El alumnado será capaz de contemplar distintas posibilidades en la resolución de un problema. 6 Los alumnos/as serán capaces de comprender y valorar distintos discursos.	20	C22 C25 C26 C27 C29 C30 C33 C34 C37
----------------	--	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

Farase unha proba tipo test ao final do cuadrimestre. Na convocatoria de xullo só se poderá optar á proba de preguntas obxectivas, aínda que se terá en conta a puntuación alcanzada en distintas actividades durante o cuadrimestre. Datas de avaliacións extraordinarias publícanse na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CAMPOS, A., **Manual de prácticas de psicología básica**, 1988,

COON, D., **Psicología**, 1999,

GOLDSTEIN, E.B., **Sensación y percepción**, 1999,

LAHEY, B.B., **Introducción a la psicología**, 1999,

MYER, D. G., **Psicología**, 1999,

ROCK, I., **La percepción**, 1985,

SCHIFFMAN, H. R., **La percepción sensorial**, 1981,

VEGA DE M., **Introducción a la psicología cognitiva**, 1984,

COON, D., MITTERER, J. O., **Introduction to Psychology**, 2007,

GOLDSTEIN, E. B., **Sensation and perception**, 2010,

LAHEY, B. B., **Psychology: an introduction**, 2012,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

*ARAGONES., *J.*I. e *AMÉRIGO, M. (2000). *Psicología ambiental*. Madrid: Pirámide.

*ARNHEIM, *R. (1995). *Arte e percepción visual*. Madrid: Alianza.

*ARNHEIM, *R. (1995). *Cara a unha psicología da arte*. Arte e *entropía. Madrid: Alianza.

BALLESTEROS, S. (2000). *Psicología xeral: un enfoque cognitivo para o século *XXI*. Madrid: *Universitas.

BALLESTEROS, S. e GARCÍA, *B. (1995). *Procesos psicológicos básicos*. Madrid: *Universitas.

*BEST, *J.*B. (2001). *Psicología cognitiva*. Madrid: *Paraninfo.

*COHEN, D. e *MACKETH, S.A. (1993). *O desenvolvemento da imaxinación*. Barcelona: *Paidós.

LÓPEZ-*OTÍN, *C. (2019). *A vida en catro letras*. Barcelona: *Paidós.

*GARDNER, *H. (1997). *Arte mente e cerebro*. Barcelona: *Paidós.

*GOMBRICH, E. *H. (1993). *A imaxe e o ollo*. Madrid: Alianza Forma.

*GOMBRICH, E. *H., *HOCHBERG, *J., e BLACK, M. (1993). *Arte, percepción e realidade*. Barcelona: *Paidós.

*GOMBRICH, E. *H. (1998). **Meditaciones sobre un cabalo de xoguete e outros ensaios sobre a teoría da arte*. Madrid: Debate.

JOHNSON-*LAIRD, *Ph.*N. (2000). *O computador e a mente*. Barcelona: *Paidós.

LÁZARO, *V. (2000). *A representación mental do espazo ao longo da vida*. Zaragoza: *Egido.*RATEY, *J. *J. (2003). *O cerebro: manual de instrucións*. Barcelona: *Debolsillo.

*SCHACTER, D. *L. (1999). *En busca da memoria: o cerebro, a mente e o pasado*. Barcelona: Edicións Grupo Zeta.

*SOLOMON, M. *R. (1997). Comportamento do consumidor. México: *Prentice Hall
*VIGOUROUX, *R. (1996). A fábrica do belo. Barcelona: Prensa Ibérica.

LECTURAS

PERCEPCIÓN

- *Crary, *J. (2008). Suspensiós da percepción. Atención, espectáculo e cultura moderna. Madrid: *AKAL.
- *Heller, E. (2004). Psicología da cor. Barcelona: Editorial Gustavo *Gili.
- *Gombrich, E. *H.; *Hochberg, *J., e Black, M. (1993). Arte, percepción e realidade. Barcelona: *Paidós.
- *Sacks, Ou. Un antropólogo en *marte.
- *Sacks, Ou. O home que confundiu á súa muller cun chapeu.
- *Sacks, Ou. A illa dos cegos á cor.
- *Sacks, Ou. Cunha soa perna.

MEMORIA

- *Schacter, D. *L. (2003). O sete pecados da memoria. Barcelona: Ariel (capítulos *do 1 ao 4, *pp. 23-140).
- *Schacter, D. *L. (2003). O sete pecados da memoria. Barcelona: Ariel (capítulos do 4 ao 8, *pp. 141-253).

*COGNICIÓN E CREATIVIDADE

- *Sternberg, *R. *J. e *Lubart, *T. *I. (1997). A creatividade nunha cultura conformista. Barcelona: *Paidós (capítulos do 1 ao 5, *pp. 17-162).
- *Sternberg, *R. *J. e *Lubart, *T. *I. (1997). A creatividade nunha cultura conformista. Barcelona: *Paidós (capítulos do 6 ao 11, *pp. 163-308).
- *Gardner, *H. (1999). Mentos extraordinarias. Barcelona: *Kairós.
- *Weisberg, *R. *W. (1989). A creatividade o xenio e outros mitos. Barcelona: Labor.
- García Delgado-Segues, *C. (2022). O eu creativo. Arpa.
- Montero, *R. *w. (2022). o perigo de estar corda. *Seix *Barral.
- García-Delgado, *C. (2022). O eu creativo. Arpa.

INDIVIDUO E SOCIEDADE

- *Ariely, D. (2008). As trampas do desexo. Barcelona: Ariel.
- López-*Oín, *C. (2019). A vida en catro letras. Claves para *enterder a diversidade a enfermidade e a felicidade. Barcelona: Planeta.
- Torres, E., Conde, E. e Ruiz, *C. (2002). Desenvolvemento humano na sociedade audiovisual. Madrid: Alianza. (capítulos do 1 ao 5, *pp. 17-140).
- Torres, E., Conde, E. e Ruiz, *C. (2002). Desenvolvemento humano na sociedade audiovisual. Madrid: Alianza. (Capítulos do 6 ao 10, *pp. 141-286).
- *Crary, *J. (2015). 24/7. O capitalismo ao asalto do soño. Barcelona: Planeta.

RECOMENDACIÓNS PARA PREPARAR Os CONTIDOS DA MATERIA

- Para o tema *I recoméndase *LAHEY, *B.*B. (1999). Introducción á psicología. Madrid: *McGraw-*Hill (capítulo 1, *pp. 1-17; capítulo 5, *pp. 214-260; capítulo 11, *pp. 507-515).
- Para o tema *II recoméndase ROCK, *I. (1985). A percepción. Barcelona: Labor (capítulo 1, *pp. 1-13). FERNÁNDEZ BALLESTEROS, *J. *L. (2000). Procesos básicos de psicología xeral *I. Madrid: Sanz e Torres (Capítulo 25, *pp. 405-410).
- Para o tema *III recoméndase *GOLDSTEIN, E.*B. (1999). Sensación e percepción. Madrid: *Thomson (capítulo 6, *pp. 157-174).
- Para o tema *IV recoméndase *GOLDSTEIN, E.*B. (1999). Sensación e percepción. Madrid: *Thomson (capítulo 7, *pp. 177-213).
- Para o tema VIN recoméndase *GOLDSTEIN, E.*B. (1999). Sensación e percepción. Madrid: *Thomson (capítulo 8, *pp. 214-244).
- Para o tema VIN recoméndase CAMPOS, A. (1988). Manual de prácticas de psicología básica. Barcelona: Grupo Editor Universitario (capítulo 5, *pp. 63-76); *SCHIFFMAN, *H. *R. (1981). A percepción sensorial. México: *Limusa (capítulo 17, *pp. 337-358).
- Para os temas *VII e *VIII recoméndase *LAHEY, *B.*B. (1999). Introducción á psicología. Madrid: *McGraw-*Hill (capítulo 6, *páx. 261-302).
- Para os temas *IX recoméndase *FELDMAN, *R. S. (1998). Psicología. México: *McGraw-*Hill (capítulo 7, *pp. 233-252); *COON, D. (1999). Psicología. Madrid: *Thomson. (capítulo 11, *pp. 347-369).
- Para o tema *X recoméndase VEIGA DE M. (1984). Introducción á psicología. Madrid: Alianza (punto 5.6, *pp. 247-259).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Arte, linguaxe e representación**

Materia	Arte, linguaxe e representación			
Código	P01G010V01303			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Pintura			
Coordinador/a	Núñez Jiménez, Marina			
Profesorado	Fernández Prada, María Elena Núñez Jiménez, Marina			
Correo-e	netmarina@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Materia interdisciplinar que aborda un achegamento **semiótico á cultura visual e á práctica da arte. Trátase de comprender como funcionan os signos e cales son as estratexias concretas de significación das imaxes que nos rodean. Así aprenderemos a lelas con competencia e a empregar, ao producirmos as obras, as tácticas que máis se adecúen aos nosos propósitos **comunicativos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo
C4	Comprensión crítica da dimensión preformativa e de incidencia social da arte. Analizar a repercusión recíproca entre a arte e a sociedade
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
C25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
C36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
O alumnado será capaz de comprender as funcións representativa, expresiva e poética dunha obra artística		C6 C9
O alumnado coñecerá a sintaxe e figuras retóricas empregadas por unha obra artística		C6
O alumnado coñecerá os códigos de representación implicados nunha obra artística		C6
O alumnado será capaz de ler e analizar imaxes	B2	C25
O alumnado será capaz de entender a relación das imaxes, e concretamente das obras artísticas, co seu contexto social	B1	C4
O alumnado será capaz de crear obras artísticas incidindo é as súas funcións representativa, expresiva e poética		C25 C31 C36 C42
O alumnado será capaz de empregar nas súas obras artísticas os procedementos e códigos de representación máis adecuados para os seus propósitos *comunicativos		C25 C31 C36 C42

Contidos

Tema

Introdución á *semiótica.	De *Saussure definiu a *semiótica como unha ciencia que estuda a vida dos signos no seo da vida social. A énfase na relación do signo co seu contexto social será fundamental nesta aproximación. O signo #erixir en lugar de algo por consenso e uso común, non por necesidade. Entender a arbitrariedade dos signos é o punto de partida para entender que a representación nunca é natural, nin obxectiva, nin inocente: independentemente das súas pretensións, sempre está impregnada de ideoloxía.
As funcións da linguaxe. Factores da comunicación na obra de arte.	A clasificación de *Roman *Jakobson das funcións da linguaxe (funcións *referencial, apelativa, expresiva, *fática, poética e *metalingüística) é o punto de partida para estimular a facultade crítica ao ler. A nosa posición como lectores está condicionada por asuncións *tácitas das que non somos conscientes. O coñecemento de como funciona a linguaxe fai que os procesos de significación non se vexan como a simple transmisión de significados xa constituídos, senón que se entendan como o lugar no que se constrúe a realidade.
Códigos de representación. Sintaxe da imaxe.	A cuestión de como se significa non é simplemente formal, pero o formal é fundamental para significar. É o substrato fundamental sobre o que se asintan os significados. Por iso hai que comprender que cada código de representación está baseado en certas eleccións formais e que cada elección formal asóciase, no marco relativamente estable da cultura do/a artista, a significados concretos; é dicir, o que a obra nos conta non está só determinado polas eleccións *iconográficas ou narrativas, se as houber, senón que, na técnica empregada, na lonxitude do trazo, no tamaño dun motivo en relación ao tamaño total da imaxe, no soporte elixido, no emprego dunha ou doutra perspectiva, en que se enfoca ou *desenfoca[] están implícitas moitas das súas afirmacións.
Relacións entre realidade, percepción e representación.	A percepción non é un proceso estritamente *fisiolóxico, de rexistro directo, senón unha construción mental baseada nas sensacións, unha *codificación do mundo en signos *icónicos que poidan representalo dentro da nosa mente. Esa *codificación ten implícita unha perspectiva concreta que parte dos esquemas aprendidos, é dicir, o mundo non se experimenta sen mediación. Só é *inteligible no discurso -que é unha estrutura social historicamente concreta de institucións, categorías e crenzas. Se non hai unha percepción non mediada, menos aínda haberá unha representación natural, xa que estamos a falar dunha *codificación de segundo grao. A pesar de todas as concepcións románticas da arte como expresión persoal, directa e libre, a creación artística implica unha linguaxe baseada nunhas convencións herdadas a través da educación nos parámetros dunha sociedade. E non se trata só de en que medida é posible que unha representación #reflectir o que entendemos por realidade, senón que hai que entender tamén que ese concepto chamado realidade fórxase, en parte, a través das representacións. As representacións non son tan só un reflexo pasivo de significados e valores, senón unhas construtoras activas deses significados e valores. A través delas *aprehendemos o mundo e, por tanto elas, en gran medida, constrúen a nosa idea do mundo.
Relacións **transtextuais.	Todo texto relaciónase, na súa escritura e na súa lectura, co conxunto de textos que o precederon ou que o rodean, de maneira que podemos falar da existencia dun marco *transtextual. Como di *Barthes, o texto está enteiramente *entretexido de citas, referencias e ecos. Toda obra é un *palimpsesto, un texto que se *superpone a outro, ao que cobre case por completo. Seguindo a clasificación de *Gerard *Genette, estudaremos cinco relacións *transtextuais: *paratextualidade, *metatextualidade, *architextualidade, *intertextualidade e *hipertextualidade. As dúas últimas son as empregadas nas prácticas *apropiacionistas, tan características dunha época na que os signos crecen uns sobre os outros e o xogo de imaxes ten cada vez menos que ver cunha (hipotética) realidade exterior.
Construción e **deconstrución de imaxes.	Na era dos simulacros, as representacións convértense no noso medio natural. Segundo a metáfora de *Baudrillard, o mapa da *hiperrealidade substitúe ao territorio do real. Se aceptamos que as representacións son determinantes á hora de construír o noso concepto do que é a realidade, entenderemos que a súa poder é enorme. A práctica *deconstrutora pretende pór en crise a idea da representación como un feito natural, analizando e desmontando os códigos ideolóxicos infiltrados nalgunhas representacións dominantes.

Modos de interpretación da obra de arte.

O método histórico-crítico, o *formalista, o *iconológico, o sociolóxico, o *estruturalista, as aproximacións *psiconalíticas. Ao longo da historia da arte occidental sucedéronse varios modos de ver as obras de arte, métodos críticos baseados en diversas disciplinas que analizan algúns dos aspectos máis relevantes da arte *segun as épocas e xeografías. A diversidade de aproximacións é un indicador de que estamos a tratar con obras abertas, expandidas por cada espectador, que as atrae á súa propia órbita especulativa. A estética da recepción insiste na idea *postestruturalista de que as imaxes teñen significado tan só en contacto cos discursos que circulan por unha sociedade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	2	0	2
Lección maxistral	5	0	5
Obradoiro	24	40	64
Traballo tutelado	24	45	69

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Os alumnos explicaranlle á profesora, de forma individualizada ou en pequenos grupos, as súas formulacións e solucións para o exercicio proposto na sesión maxistral.
Lección maxistral	A profesora exporá os contidos da materia coa axuda de material audiovisual. Ao termo da clase, proporá un exercicio práctico relacionado cos temas tratados, que se desenvolverá durante varias semanas.
Obradoiro	Os alumnos traballarán os exercicios mediante montaxes fotográficas e pintura, adquirindo coñecementos e habilidades nestes procedementos artísticos.
Traballo tutelado	O alumnado resolverá os exercicios formulados na sesión maxistral principalmente no taller da materia, co seguimento constante do profesor nas horas presenciais e de forma autónoma nas horas non presenciais. Inflúir en problemas conceptuais e técnicos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Nas leccións maxistrais os alumnos poderán intervir con dúbidas, cuestións e comentarios.
Presentación	Os alumnos explicaranlle á profesora, de forma individualizada ou en pequenos grupos, as súas formulacións e solucións para os exercicios propostos nas sesións maxistrais. Trátase de darlle ao alumno indicacións concretas sobre o seu traballo, tentando que asimile os aspectos conceptuais, que expoña correctamente os aspectos formais, e que aprenda a expresar os seus obxectivos e metodoloxías.
Traballo tutelado	Trátase de acompañar ao alumno durante todo o desenvolvemento do exercicio proposto na sesión maxistral, solucionando problemas técnicos e formais de forma que poida comunicar correctamente as súas formulacións discursivas.
Obradoiro	Resolución dos exercicios en sentido práctico, mediante fotografía, manipulación dixital de imaxes e pintura.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Presentación	Avaliarase a capacidade do alumno para ler as imaxes que nos rodean e propor algunhas propias. Avaliaranse, así mesmo, os coñecementos de *semiótica, cultura visual e Historia da arte impartidos nas sesións maxistrais. Avaliarase a capacidade do alumno para comprender as funcións representativa, expresiva e poética dunha obra artística, para coñecer a sintaxe e figuras retóricas empregadas por unha obra artística, para coñecer os códigos de representación implicados nunha obra artística, para ler e analizar imaxes, e para entender a relación das imaxes, e concretamente das obras artísticas, co seu contexto social.	15	B1 C4 B2 C6 C9
Lección maxistral	Avalíase a asistencia ás clases maxistrais, que é obrigatoria	5	

Obradoiro	Avaliarase a adquisición de competencias na práctica dos procedementos artísticos empregados.	40	
Traballo tutelado	Avaliarase a progresiva capacidade do alumno para construír imaxes que respondan a unha finalidade comunicativa concreta e que non sexan nin obvias nin crípticas. Avaliaranse os resultados dos exercicios desenvolvidos nos obradoiros, tanto no aspecto formal como discursivo. Valorarase a capacidade do alumno para crear obras artísticas, centrándose nas súas funcións representativas, expresivas e poéticas, e para utilizar nas súas obras artísticas os procedementos e códigos de representación máis axeitados aos seus fins comunicativos.	40	C25 C31 C36 C42

Outros comentarios sobre a Avaliación

Terase moi especialmente en conta a asistencia a clase, que expresa con claridade a implicación e o compromiso dos alumnos.

A avaliación da convocatoria ordinaria realizarase según o horario de cada grupo.

Nas convocatorias extraordinarias de xullo e fin de carreira entregaranse, correctamente realizados, todos os exercicios suspensos ou non presentados que se propuxeron durante o cuadrimestre.

As datas de exames das convocatorias extraordinarias pódense consultar aquí:

<http://belasartes.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bryson, Norman, **Visión y pintura. La lógica de la mirada**, Alianza Forma, 1991 (1983)

Berger, John, **Modos de ver**, Gustavo Gili, 1980

Gombrich, Ernst H, **Arte e ilusión**, Gustavo Gili, 1982 (1959)

José Jiménez, **Crítica del mundo imagen**, Tecnos, 2019

Bibliografía Complementaria

Klein, Naomi, **No Logo**, Paidós, 2001

Foucault, Michel, **Microfísica del Poder**, La Piqueta, 1980

Calabrese, Omar, **El lenguaje del arte**, Paidós, 1987

Baudrillard, Jean, **Cultura y simulacro**, Kairós, 1987 (1978)

Aumont, Jacques, **La imagen**, Paidós Comunicación, 1992

Picó, Josep (ed.):, **Modernidad y posmodernidad**, Alianza Editorial, 1988

Barthes, Roland, **El susurro del lenguaje. Más allá de la palabra y la escritura**, Paidós, 1987 (1984)

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia da arte/P01G010V01202

Informática: Técnicas informáticas/P01G010V01103

Técnicas fotográficas/P01G010V01204

Técnicas pictóricas/P01G010V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Escultura**

Materia	Escultura			
Código	P01G010V01304			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Tudela Sáenz de Pipaón, Francisco Javier			
Profesorado	Novegil González-Anleo, Xoán Manuel Ortuzar González, Mónica Tudela Sáenz de Pipaón, Francisco Javier			
Correo-e	tudela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo da natureza conceptual, formal e material da escultura. Desenvolvementos na elaboración escultórica dos aspectos ligados á escultura como obxecto e como representación; a organización e composición, e o vocabulario escultórico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
C5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
C12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
C14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
C32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
C33	Capacidade de colaboración con outras disciplinas. Desenvolvemento de vías de relación e intercambio con outros campos de coñecemento
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
C43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
O alumno será capaz de entender a escultura no conxunto das artes mediante a realización dun exercicio relacionado co pensamento e obras dos artistas contemporáneos recoñecidos	C5 C6 C7
O alumno conseguirá un coñecemento dos xéneros e tendencias do panorama actual da arte desde unha perspectiva escultórica a través da realización de pezas concretas, lecturas e películas.	C5 C6 C7
O alumno desenvolverá coñecementos básicos dos materiais e útiles propios da práctica escultórica a través do uso de tecnoloxía apropiada aplicada a cada proposta	C12 C14
O alumno desenvolverá coñecementos básicos de métodos de produción escultórica mediante dispositivos á mantenta comentados polos profesores.	C9 C12
Os alumnos adquirirá un coñecemento do vocabulario e do código escultóricos mediante exercicios específicos para iso.	C6 C7
O alumno será capaz do manexo básico de útiles e materiais escultóricos a través de todos e cada un dos exercicios do cuadrimestre.	C31 C32
O alumno adquirirá a capacidade básica para integrar distintas disciplinas na produción de cada unha das esculturas realizadas para cada un dos exercicios.	C31 C33
O alumno traballará acerca da súa propia capacidade para xerar e xestionar de maneira básica unha obra escultórica mediante comentarios cos compañeiros e cos profesores.	C31

O alumno desenvolverá a habilidade para construír unha escultura nos seus diferentes técnicas a partir dun nivel básico e aumentándoo progresivamente.	C42 C43
O alumno desenvolverá a habilidade para xerar sistemas produción escultórico nun nivel básico mediante a elaboración de propostas específicas dos profesores.	C42 C43
O alumno será capaz de exercitar a habilidade básica para integrar diferentes materiais na produción de esculturas mediante exercicios diversos de substitución.	C42 C43
O alumno adquirirá a habilidade básica para integrar diferentes disciplinas na produción de esculturas realizadas especificamente dentro dun concepto transversal do concepto da escultura.	C42 C43

Contidos

Tema	
NATUREZA CONCEPTUAL, FORMAL E MATERIAL DA ESCULTURA.	Escultura e obxecto. Desenvolvemento e derivas do campo escultórico.
MATERIA/MATERIAL	Connotacións dos materiais: factura, tactilidade e superficie.
ESTRUTURA, ORGANIZACIÓN E COMPOSICIÓN ESCULTÓRICA	A escultura e a representación da figura humana.
DIMENSIÓN	Masa, volume e peso. Tamaño, xerarquía e escala.
O ESPAZO: MATERIAL ESCULTÓRICO	Espazo como baleiro e oco. Introdución ao Espazo como lugar e contexto.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	5	0	5
Traballo tutelado	22	40	62
Traballo tutelado	22	45	67
Presentación	10	5	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación da materia, dos seus obxectivos e das actividades a realizar ao longo do cuadrimestre.
Lección maxistral	Sesións teórica destinadas á exposición de contidos teóricos, e á presentación das propostas dos traballos e exercicios a desenvolver na aula.
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO I. Introdución aos problemas da escultura. Actividade nuclear da materia. Cada estudante resolverá os diferentes traballos e exercicios propostos polo profesorado. Os traballos, que terán un carácter práctico e/ou creativo, deberán realizarse e presentarse na aula; do mesmo xeito que os traballos externos e complementarios a cada un dos exercicios propostos para a introdución aos problemas da escultura: -Materia/Material. -Organización/Estrutura.
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO II. Introdución á creación na escultura contemporánea. Actividade nuclear da materia. Cada estudante resolverá os diferentes traballos e exercicios propostos polo profesorado. Os traballos, que terán un carácter práctico e/ou creativo, deberán realizarse e presentarse na aula; do mesmo xeito que os traballos externos e complementarios a cada un dos exercicios propostos para o desenvolvemento da escultura: -Escala, Espazo. -Introdución á creación na escultura contemporánea -exercicio libre-.
Presentación	Presentación oral individual dos traballos realizados por cada estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO I: O estudante terá un seguimento persoal dos traballos, tanto de forma individual como en grupo dentro da aula.
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO II: O estudante terá un seguimento persoal dos traballos, tanto de forma individual como en grupo dentro da aula. Farase énfase nas achegas e perspectivas individuais aos exercicios propostos. O traballo fose da aula aumenta levemente na planificación.

Avaliación

Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Valorarase a asistencia a participación nas sesións	10
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO I. Introducción aos problemas da escultura. Exercicios propostos para a introdución aos problemas da escultura: -Materia/Material. -Organización/Estrutura. Ademais de valorar capacidades de adaptación do resultado final á *formulación inicial proposta apreciaranse as habilidades adquiridas no manexo formal e conceptual dos materiais e experimentación técnica. Valorarase a dedicación e o nivel de implicación en cada traballo, así como a capacidade de achegar solucións creativas.	40 C5 C6 C7
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO II. Introducción á creación na escultura contemporánea. Exercicios para o desenvolvemento da escultura: -Escala, Espazo. -Introdución á creación na escultura contemporánea -ejercicio libre-. Valorarase a dedicación e o nivel de implicación en cada traballo e a capacidade de adaptación do resultado final á *formulación inicial proposta apreciaranse as habilidades adquiridas no manexo formal e conceptual dos materiais e experimentación técnica. Nesta fase valorarase particularmente a capacidade de achegar solucións creativas.	40
Presentación	Valorarase as capacidades de expresión oral e de transmisión da proposta. A preparación previa por parte do estudante para cada exposición é esencial.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia sistemática, a implicación e a participación en clase son factores imprescindibles para a consecución dos obxectivos da materia. A actividade de docencia/aprendizaxe céntrase principalmente en na resolución de traballos e exercicios na aula, polo que a asistencia puntual e participación en clase son factores imprescindibles para superar a materia. En consecuencia, coa metodoloxía citada, establécese un sistema de avaliación continua polo que cada estudante poderá coñecer a súa situación na adquisición dos obxectivos en relación a cada traballo desenvolvido e presentado.

No caso de non superar a materia no prazo normal que marca a convocatoria común, a proba extraordinaria consistirá na repetición dos exercicios ou, noutros casos, nun maior desenvolvemento dos exercicios relacionados coas competencias que non foron alcanzadas no seu nivel mínimo esixidos.

O alumnado que non realice durante o cuadrimestre os 2/3 dos exercicios propostos, na convocatoria extraordinaria deberá levar acabo un traballo práctico específico, na aula de clase, relativo aos contidos da materia, ademais de entregar os traballos suspensos ou non presentados levados acabo durante o curso.

Datas de convocatorias extraordinarias: <http://belasartes.uvigo.gal/gl/docencia/exames/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Arnheim, Rudolf, **Arte y percepción visual**, Alianza Forma, 1997
- Bachelard, Gaston, **La poética del espacio**, Fondo de Cultura Económica, 1965
- Barañano, Kosme, **Tucker. masa y figura**, Museo de BB AA, Bilbao, 2015
- Baudillard, J., **El sistema de los objetos**, s. XXI, 1995
- Focillón, H., **La vida de las formas y elogio de la mano**, Xarait, 1993
- Hildebrand, Adolf von, **El problema de la forma en la obra de arte**, Visor, Madrid, 1989
- Levi Strauss, Claude, **El pensamiento salvaje**, FCE, México, 2014
- Maderuelo, Javier, **El espacio raptado**, Mandadori, 1990
- Marchán, Simón, **Del arte objetual al arte del concepto**, Akal, 1990
- Pardo, José Luis, **Nunca fue tan hermosa la basura**, Círculo de lectores Barcelona, 2016
- Pirson, Jean François, **La estructura y el objeto**, PPU, 1988
- Tucker, Willian, **The language of sculpture**, Thames and Hudson, 1974
- Williams, Christopher, **Los orígenes de las formas**, Gustavo Gili, 1981

Bibliografía Complementaria

- Guasch, Ana María, **El arte último del siglo XX: del postminimalismo a lo multicultural**, Alianza, 2005
- Barañano, Kosme M. de, **Chillida, Heidegger, Husserl: el concepto de espacio en la filosofía y la plástica del siglo XX**, Universidad del País Vasco, 1992
- Barañano, Kosme M. de, **La obra artística de Eduardo Chillida**, Caja de ahorros Vizcaíña, 1988
- Celant, Germano, **Anish Kapoor**, Charta, cop., 1998

Chillida Eduardo, **Los espacios de Chillida**, Polígrafa, 1974

Kapoor, Anish, **Anish Kapoor exposición**, Turner, DL, 2010

López Bahut, María Enma, **Jorge Oteiza y lo arquitectónico: de la estatua-masa al espacio urbano (1948-1960)**, Fundación Museo Jorge Oteiza, D.L., 2016

Merkert, Jörn, **Julio González: el inventor de la escultura en Hierro**, IVAM Centre Julio González, 1995

Merkert, Jörn, **Julio González: catalogue raisonné des sculptures**, Electa, 1987

Moore, Henry, **Henry Moore: escultura**, Polígrafa, 1981

Moore, Henry, **Henry Moore: from the inside out: plasters, carvings and drawings**, Prestel, 1996

Oteiza, Jorge, **Quousque tandem! ensayo de interpretación estética del alma vasca**, Pamiela, 1993

Tatarkiewicz, Wladyslaw, **Historia de seis ideas**, Tecnos, 1987

Recomendacións

Outros comentarios

A asistencia a clase é un requisito esencial para superar a materia.

As actividades de traballo irán en paralelo coa práctica activa, dentro e fóse da aula, para conseguir habilidades e experimentar diferentes técnicas así como para acudir ás fontes de documentación e obter a información precisa necesaria para o labor que se desenvolve.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Técnicas gráficas				
Materia	Técnicas gráficas			
Código	P01G010V01305			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Salamanca Mota, Manuel Dimas			
Profesorado	Covelo Pérez, Marcos Alberto Salamanca Mota, Manuel Dimas			
Correo-e	sr.dimas@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia [Técnicas Gráficas] centra a súa docencia no razoamento e produción de imaxes multiplicables por métodos tradicionais, a partir de matrices e a súa estampaxe. Coa ideación e a realización de imaxes gráficas a través dun proxecto evolutivo, preténdese que o alumno se achegue aos conceptos propios da obra gráfica, que coñeza os diferentes procedementos e recursos básicos de gravado e estampaxe e que desenvolva a súa capacidade de experimentación, ademais de impulsalo a formular os seus intereses artísticos e a desenvolver a súa propia linguaxe en relación coas outras materias do curso.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B8	Capacidade de iniciativa propia e de automotivación.
C2	Comprensión crítica da evolución dos valores estéticos, históricos, materiais, económicos e conceptuais. Analizar a evolución dos valores da arte desde unha perspectiva socioeconómica e cultural
C5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
C12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
C17	Coñecemento dos diferentes axentes artísticos e o seu funcionamento. Identificar os distintos intermediarios artísticos e as súas funcións na dinámica da arte e a súa metodoloxía de traballo
C19	Capacidade para identificar e entender os problemas da arte. Establecer os aspectos da arte que xeran procesos de creación.
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
C32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
C43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecementos históricos básicos do gravado.	B8 C5 C6 C7
Coñecementos básicos dos materiais, útiles e dispositivos do gravado e a estampaxe.	C6 C7 C9 C12
Coñecementos básicos dos procesos, procedementos e técnicas do gravado.	C9 C12
Coñecementos básicos dos procesos de edición.	C9 C12
Coñecementos básicos do vocabulario e dos códigos da disciplina.	C6 C7

Coñecemento dos fundamentos teóricos e históricos da obra do gravado e das técnicas de estampaxe.	C5
Capacidade de comprensión dos procesos asociados ao gravado e á estampaxe.	C9 C12
Capacidade de aplicar con creatividade procesos, técnicas e sistemas de gravado e estampaxe.	C31 C32
Capacidade de comprender as implicacións da multiplicidade na creación artística.	C2 C17 C19
Habilidade no uso de ferramentas e recursos do medio nun nivel básico.	C42 C43
Habilidade para xerar sistemas de produción do gravado.	C42 C43
Habilidade na integración creativa dos diferentes procesos técnicos.	C42 C43

Contidos

Tema	
I. Gravado e estampa. Principios referentes á obra gráfica.	<ul style="list-style-type: none"> - Introducción aos procedementos e pensamentos propios das técnicas gráficas para a creación de imaxe múltiple e seriada. Noción de obra orixinal múltiple. - Aproximación aos conceptos de gravar, incidir, recordar, escribir, debuxar, deixar pegada, etc. - Historia, vocación e evolución das técnicas gráficas. - Terminoloxía, nomenclatura, etc. - Explicación dos diferentes procedementos manuais e das súas linguaxes. - A experimentación e a multiplicación como base dun proxecto gráfico evolutivo. Repetición, transformación, seriación, evolución, etc.
II. Ideación e elaboración dun proxecto gráfico.	<ul style="list-style-type: none"> - Presentación dun proxecto teórico-práctico tendo en conta as características conceptuais da arte gráfica. - Por que unha obra estampada, reproducibile (ou non), múltiple, seriada? - Idear un proxecto evolutivo a través da elaboración e transformación da/s matrices e dos diferentes recursos na estampaxe, cun mínimo de dez estampas. - Elaboración dunha memoria teórica. Elaboración do proxecto: - Presentación e bosquexos previos - Investigación teórica e busca de referencias - Planificación da produción. - Elaboración dun proxecto teórico.
III. Produción e experimentación. Para a produción dos proxectos valoraranse diferentes recursos apropiados a cada linguaxe e proxecto conceptual, a partir dunha matriz a prancha perdida ou coa combinación de varias matrices e a súa estampaxe con múltiples recursos. Realización dun conxunto ou serie de estampas na idea de proxecto evolutivo (multiplicación-transformación).	<p>Produción (elaboración da/s matrices e a súa estampaxe):</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Xilografía sobre contrachapado, dm ou linóleo. - Proxecto a unha soa cor - Varias cores a prancha perdida. - Maneira negra☐ ☐ Gravado calcográfico ou procesos directos sobre metal, PVC, metacrilato... - Punta seca (liña e mancha). - Maneira negra - Aditivas. Carborundo. Vernices ou procesos indirectos (por medio de ácidos). - Augaforte (liña e valores con tramados) - Técnicas de levantamento e augatinta (mancha) ou procesos directos sobre metal, PVC, metacrilato... ou ben técnicas con aditivos, collagraph, sobre cartón, madeira... - Aglutinantes, adhesivos e materiais de carga. - Efectos e texturas con collage. ☐ Recursos de estampaxe (en negro e cores) - Tinguido e limpeza das matrices segundo os resultados buscados (contrastado, entrapado, ton de placa, à la poupée☐). - Re-estampaxe - Tinguido en oco e relevo, método Hayter. - Tinguido de modelos, recortes, reservas, chine collé☐. - Estampaxe sobre diferentes papeis. ☐ Elección e preparación dos papeis. ☐ Secado e prensado. ☐ Presentación final nunha carpeta. Cada estampa coa su ficha técnica.

Planificación

Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
---------------	--------------------	--------------

Lección maxistral	10	15	25
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	20	30
Prácticas de laboratorio	40	55	95

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposicións teóricas acerca dos principios referentes á obra gráfica: pensamentos e procedementos. Apoio audiovisual: procedementos técnicos e visualización de obras. - Historia da Arte e creación contemporánea. - Visualización de traballos de alumnos anteriores.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Seguimento individual e en grupo: - dos pre-proxectos e dos bosquexos (caderno de campo) - do proxecto teórico (marco conceptual e referencias doutros artistas). Orientación bibliográfica da planificación e produción do proxecto (realización da/s matrices, proceso de estampaxe e presentación final).
Prácticas de laboratorio	- Demostración práctica dos diferentes procedementos. - Seguimento da realización da/s matriz/ces e da súa modificación-evolución (a prancha perdida e novas pranchas complementarias) - Seguimento dos procesos de estampaxe (estampaxe dos diferentes estados da/s matriz/ces e variacións con diferentes recursos). - Recomendacións para a presentación final.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe baseado en proxectos	Seguimento individual e en grupo dos proxectos desde o seu *ideación, a súa evolución e a súa concreción dentro do marco conceptual da creación gráfica múltiple: - dos *pre-proxectos e os esbozos previos (apuntamentos de ideas, caderno de campo, revisión de traballos anteriores ou doutras materias). - do proxecto teórico (marco conceptual e referencias doutros artistas). Orientación bibliográfica. - da planificación e produción do proxecto (realización da/*s matrices, proceso de *estampación e presentación final).
Prácticas de laboratorio	- Demostración práctica e explicación dos diferentes procedementos para a realización da/*s matriz/*ces e o seu *estampación. - Explicación dos procedementos para transformar, borrar, engadir, elementos nunha matriz (a ferro perdido) e para a *ideación e realización de novas matrices complementarias, na idea de proxecto evolutivo [multiplicación-transformación]. - Seguimento dos procesos de *estampación (*Estampación dos diferentes estados da/*s matriz/*ces. Variacións con diferentes recursos.) - Recomendacións para a presentación final.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Valorarase: - a asistencia a clase e a atención activa. - a intervención ao final das leccións con preguntas ou comentarios. - a participación nos seminarios e debates, así como a achega a partir da investigación persoal. - a correcta aplicación dos contidos das sesións no proxecto teórico e práctico.	10	C2 C5 C6 C7 C9 C12 C17 C19
Aprendizaxe baseado en proxectos	Presentación dunha pequena memoria / proxecto teórico: Valorarase, por unha banda, a motivación teórica do proxecto e, por outra, a planificación e produción do mesmo (durante as prácticas de laboratorio). - Sistema de avaliación continua ata a entrega da memoria. Criterios de avaliación: - Comprensión dos conceptos propios da obra gráfica múltiple, expostos nas clases maxistras e nos seminarios participativos. - Capacidade de análise e de relación entre os diferentes contidos e a súa aplicación para o seu propio proxecto. - Claridade de expresión dos mesmos. - Ampliación dos coñecementos e das referencias artísticas. - Uso correcto da terminoloxía propia e das citas. - Orixinalidade e rigor na formulación do tema.	40	B8 C2 C5 C6 C7 C9 C12 C17 C19 C31 C32 C42 C43

Prácticas de laboratorio	<p>Entrega dun cartafol coas estampas realizadas, seguindo a idea de proxecto evolutivo (multiplicación-transformación). Valorarase a produción do proxecto, a súa planificación, realización e presentación segundo os criterios seguintes:</p> <p>Criterios de avaliación xerais:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sistema de avaliación continua e dos traballos entregados (cartafol cun mínimo de 10 estampas, tamaño de matriz entre A4 e A3). - O interese artístico das imaxes estampadas. O alumno terá a opción de establecer un debate dentro do grupo da clase en defensa da valoración do seu traballo. En caso contrario, o profesor valorará este aspecto unilateralmente. - A comprensión e utilización correcta dos procesos técnicos, tanto na elaboración e evolución das matrices como na súa correcta *estampación. Valorarase a complexidade dos procedementos utilizados. - A adecuación dos procedementos que se utilicen ao proxecto e linguaxe propios. - A planificación e realización das diferentes etapas do proxecto evolutivo. - A capacidade de experimentación e a curiosidade investigadora do alumno. - A coherencia ou incoherencia de todos os exercicios do alumno. - A asistencia a clase. - A participación na dinámica da clase, tanto en tarefas de organización (limpeza, adquisición e bo uso de materiais colectivos, etc.) como noutras posibles colaboracións co grupo de clase. 	50	B8	C2 C5 C6 C7 C9 C12 C17 C19 C31 C32 C42 C43
--------------------------	---	----	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

A proba ordinaria de avaliación realizarase dentro do calendario académico do curso.

Probas de avaliación de convocatorias extraordinarias <http://belasartes.uvigo.es/bbaa/index.php?id=31>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Historia de un arte. El grabado, Ed. Skira. Carroggio,

Martín, Judy., **Enciclopedia de técnicas de impresión**, Ed. Alcanto, 1994

Catafal Rull, Jordi y Oliva Fábregas, Clara, **El Grabado**, Parramón, 2002

Dawson, Michel, **Guía completa de Grabado e impresión**, Blume, 1982

Chamberlain, Walter, **Grabado en madera y técnicas afines**, Blume, 1988

Premio nacional de grabado, Calcografía nacional,

Obra gráfica, Fundación CIEC Betanzos,

BELLIDO Zambrano, Ana, **El grabado no tóxico en la escuela**,

RAMOS GUADIX, Juan Carlos, **Técnicas aditivas en el grabado contemporáneo**, Universidad de Granada, 1992

- **Repetición/Transformación**, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, 1992

Gilles Deleuze, **Diferencia y repetición**, 1988

- NOYCE, Richard, **Printmaking at the edge**, A&C Black, 2006

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Produción artística: Imaxe II/P01G010V01602

Proxectos gráficos dixitais/P01G010V01908

Traballo de Fin de Grao/P01G010V01991

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión artística: Debuxo-Forma/P01G010V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS**Arte: Arte e modernidade**

Materia	Arte: Arte e modernidade			
Código	P01G010V01401			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Cendán Caaveiro, Marina Susana			
Profesorado	Cendán Caaveiro, Marina Susana			
Correo-e	scendan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo da Historia da Arte centrado na etapa fundamental das vangardas históricas de comezos do século XX, facendo un percorrido cronolóxico e un labor de interrelación cos artistas e os movementos pasados, presentes e futuros.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo
C1	Comprensión crítica da historia, teoría e discurso actual da arte. Comprender de xeito crítico a historia, teoría e discurso actual da arte. Asimilación analítica dos conceptos nos que se sustenta a arte
C2	Comprensión crítica da evolución dos valores estéticos, históricos, materiais, económicos e conceptuais. Analizar a evolución dos valores da arte desde unha perspectiva socioeconómica e cultural
C5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
C8	Coñecemento das diferentes funcións que a arte adquiriu a través do desenvolvemento histórico. Estudar a evolución do papel da arte a través do tempo
C21	Capacidade de comprender e valorar discursos artísticos en relación coa propia obra. Establecer medios para comparar e relacionar a obra artística persoal co contexto creativo.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento dos diferentes conceptos de modernidade e vangarda.		C1 C8
Coñecemento dos movementos artísticos fundamentais da modernidade e a vangarda.		C2 C8
Coñecemento da arte galega no contexto da modernidade e a vangarda.		C2 C8
Coñecemento das relacións entre o período moderno e a arte contemporánea.		C1 C2
Coñecemento da evolución do pensamento e os métodos historiográficos.		C1 C2
Capacidade para comprender a obra de arte no contexto da sociedade moderna.		C1 C21
Capacidade de entender a evolución da arte contemporánea desde a modernidade.		C1 C5 C21
Capacidade de relacionar a produción artística actual coas súas orixes na modernidade.		C2 C5 C21
Habilidade para contextualizar a arte galega moderna e de vangarda.		C2 C8
Habilidade para recoñecer os diferentes movementos artísticos modernos e de vangarda.	B1 B2	C1 C2
Habilidade no establecemento de liñas de influencia diacrónicas.	B1 B2	C1 C2

Contidos

Tema	
<p>1ª SEMANA. PRESENTACIÓN DA ASIGNATURA. Exposición do profesor do plan global da asignatura: Obxectivos, contidos, competencias a adquirir, metodoloxía, exercicios e actividades, datas de entregas, sistema de avaliación e criterios. Presentación da bibliografía xeral do curso.</p>	<p>1ª SEMANA. Exercicio 1: O valor do multidisciplinar. Reflexión sobre a creatividade contemporánea</p>
<p>2ª SEMANA. TEMAS 1 e 2: A Subxectividade Romántica. Os inicios da arte contemporánea Realismo e Revolución Industrial Impresionismo e Posimpresionismo. Mulleres artistas no século XIX.</p>	<p>2ª SEMANA. SUBTEMAS 1 e 2: O tránsito da obxectividade Neoclásica á subxectividade Romántica Intensificación das ideas sobre creatividade, orixinalidade, individualidade... A nova situación da arte e o artista A paisaxe como expresión da subxectividade e o sublime Connotacións éticas e de compromiso do Realismo Novedades formais e lumínicas no Impresionismo e Posimpresionismo.</p>
<p>3ª SEMANA. TEMA 3: Laberinto de movementos no tránsito de século. A Sezession Vienesa</p>	<p>3ª SEMANA. SUBTEMAS 3: O inicio dos movementos anti-arte O Taller Vienés: a obra de arte total Gustav Klimt, Emilie Flöge e os Movementos da Reforma Mariano Fortuny i Madrazo</p>
<p>4ª SEMANA. VIAXE A ARCO. Con motivo da viaxe a ARCO a Facultade pon un servizo de autobuses gratuito para o alumnado. Para o máximo aproveitamento da viaxe, dende a asignatura ARTE E MODERNIDADE propoñemos un exercicio relacionado coa visita a exposicións temporais que coinciden co desenvolvemento da Feira. A estruturación do exercicio dependerá da oferta expositiva e detallarase con precisión a cada grupo na clase anterior.</p>	<p>4ª SEMANA. Exercicio viaxe a ARCO (detallarse na clase da semana anterior)</p>
<p>5ª SEMANA TEMA 4: A idea de vangarda como futuro ideal Os Movementos fríos e as revolucións no dominio da forma: Cubismo Sonia Delaunay: arte e vida A provocación futurista.</p>	<p>5ª SEMANA SUBTEMA 4: O valor do primitivo O collague cubista Novas concepcións espaciais Nas marxes da modernidade: multidisciplinaridade e experimentación Novos roles de artista e provocación (lectura de textos futuristas) O valor da provocación como parte do proceso creativo (F.T. Marinetti)</p>
<p>6ª SEMANA TEMA 5: Os Movementos cálidos e as revolucións da cor Fauvismo: Salón de Outono de 1905 Matisse Expresionismo e precursores: Munch e Ensor Alemania: Teóricos e centros de incidencia "El Puente": Kirchner e Nolde "El Jinete Azul": Kandinsky e Marc.</p>	<p>6ª SEMANA SUBTEMA 5: A importancia da cor no Fauvismo Matisse: pintar coas tesoiras A subxectividade Expresionista Kandinsky: teoría e práctica Hilma af Klint e o nacemento da abstracción.</p>
<p>7ª SEMANA. TEMA 6: Vangardas rusas e utopía Constructivismo e Rayonismo Arte e vida na Rusia revolucionaria: Rodchencko, Popova e Estepanova Diaghilev e os Ballets Rusos (1909-1929)</p>	<p>7ª SEMANA SUBTEMA 6: Malevich e o Realismo pictórico Tatlin: o artista como constructor Deseño gráfico, arte da proganda e vida cotía Camiño da indiferenciación sexual: Popova e Estepanova A fotografía como arte.</p>
<p>8ª SEMANA SAÍDA DE ESTUDOS. Visita dunha exposición temporal por determinar. O contexto dunha Facultade de BBAA, atenta ao que artisticamente sucede ao seu arredor, obríganos a manter unha programación flexible para non desaproveitar o marco de reflexión e análise que proporciona a visita de exposicións fundamentais durante o periodo académico.</p>	<p>8ª SEMANA EVALUACIÓN E OBXECTIVOS. A saída de estudos ten un carácter obligatorio, rexistrándose mediante un listado de firmas a asistencia dos alumnos. Asimesmo, o profesor valorará a necesidade de realizar un exercicio relacionado coa visita ou a impartición dunha clase específica para profundizar nos contidos da mesma. Todos os detalles relacionados aclararanse na clase da semana anterior.</p>
<p>9ª SEMANA TEMAS 7 e 8: Utopía e Racionalismo estético: Holanda e Neoplasticismo Piet Mondrian e Theo van Doesburg Arquitectura e deseño como expresión do racionalismo Bauhaus: utopía funcional e transformación social O legado pedagóxico da Escola.</p>	<p>9ª SEMANA SUBTEMAS 7 e 8: A arte total de "De Stijl" Abstracción radical: Mondrian e Doesbrug Os interiores abstractos: a confluencia da arte e a arquitectura Bauhaus: a fusión da arte e a artesanía Johannes Itten: utopía e practicidad O profesorado da Bauhaus Deseño Bauhaus Oskar Schelmer: O Ballet Triádico Memoria e esquecemento: as mulleres na Bauhaus.</p>

10ª SEMANA TEMAS 9 e 10: Dada e os porqués da súa importancia Os centros do Dadaísmo internacional: Suiza, Alemaña e Nueva York Marcel Duchamp e a súa inagotable estela Surrealismo: del automatismo al onirismo O surrealismo en Galicia O retorno á orde artístico de entreguerras (1919-1930)	10ª SEMANA SUBTEMAS 9 e 10: O Cabaret Voltaire Tristan Tzara e o azar Hans Arp e a pintura Dada Arte e política: Jonh Heartfield e a fotomontaxe Un caso especial: Hannah Höch O artista como mecánico: Raoul Hausmann Duchamp: a arte e o seu contexto Dadaí Mulleres artistas: Meret Oppenheim, Leonora Carrington, Dorothea Tanning, Lee Miller, Dora Maar, Claude Cahun Surrealismo e moda.
11ª SEMANA TEMA 11: O traslado da capitalidade artística de París a Nueva York Expresionismo Abstracto Americano Art of this Century: Peggy Guggenheim A linguaxe da abstracción en Europa O caso español: El Paso e Dau al Set. Mulleres artistas e expresionismo abstracto.	11ª SEMANA SUBTEMA 11: Contexto social, político e cultural da arte "made in América" Clement Greenberg e a pintura xenuína Arte e fama: Jack "The Dripper" Análise de individualidades O Informalismo europeo: Michael Tapié Dubuffet e a Art Brut O caso italiano: Lucio Fontana A abstracción en España no seu contexto: análise dos seus principais representantes.
12ª SEMANA TEMA 12: Transformacións no tránsito dos anos 50/60 A nova conciencia cultural Pop Art: unha arte para a "mid cult" Os modelos británicos e norteamericanos O caso español: Equipo Crónica e Eduardo Arroyo Arte Cinético e Op Art.	12ª SEMANA SUBTEMA 12: A bonanza do sistema capitalista: The American way of Life (contexto socio-cultural) O auxe da hiperrealidad televisiva Principales novidades estilísticas do Pop Art Artistas de transición: Robert Rauschenberg e Jasper Jonhs Andy Warhol e a Factory A plenitude do Pop: Lichtenstein, Wesselman, Rosenquist, Ruscha, Segal Pops periféricos.
13ª SEMANA TEMA 13: As reconsideracións do obxecto e os sistemas de acumulación: Cesar, Arman, Tinguely Yves Klein: O Novo Realismo Francés Piero Manzoni: O nacemento da ironía posmoderna.	13ª SEMANA SUBTEMA 13: Pierre Restany e o manifesto do Novo Realismo Francés O desperdicio: compromiso e utopía Experimentos Neo-dadaístas: a recuperación do legado de Duchamp Klein e a sensibilidade pictórica inmaterial A reinvencción da pintura: antropometrías, disparos, rasgaduras...
14ª SEMANA TEMA 14: A Arte Povera A Arte Conceptual: antecedentes O Conceptual Lingüístico Conceptualismos hoxe.	14ª SEMANA SUBTEMA 14: Arte Povera: Contexto socio-político Germano Celan: "Arte Povera e im Spazo" Modelos expositivos que marcan tendencia Análise das principais individualidades Povera: Anselmo, Kounellis, Merz, Penone, Pistoletto... O rastro Povera na arte contemporánea Conceptualismos fundamentais e periféricos.
15ª SEMANA TEMAS 15 e 16: Abstracción Post-pictórica "Menos é máis": Arte Mínimal e as estruturas primarias da arte Os modelos: Carl Andre, Dan Flavin, Donald Judd, Sol LeWitt, Robert Ryman Accionismo Vienés Body Art Land Art.	15ª SEMANA SUBTEMAS 15 E 16: O rexurdimento de Clement Greenberg Outros Minimalismos nos 90 A paisaxe como soporte artístico Robert Smithson e os "no-lugares" Outros modelos corporales-performativos Feminismo e Body Art O internacionalismo de Fluxus Joseph Beuys: "cada home un artista".

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	45	25	70
Seminario	15	15	30
Estudo de casos	15	15	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	10	10	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnósticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	
Seminario	
Estudo de casos	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver	0
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas	40
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	20
Exame de preguntas de desenvolvemento	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Arte e Modernidade é unha asignatura impartida pola profesora Susana Cendán. (scendan@uvigo.es)

A metodoloxía da asignatura estrutúrase en clases teórico/prácticas. As **CLASES TEÓRICAS** (2 horas á semana) consisten na exposición oral dunha serie de conceptos apoiados en soportes audiovisuais cuxo obxectivo é que o alumno alcance puntos de vista propios e globalizadores sobre os contidos da materia. As introducións teóricas inician ao alumno no territorio da Historia da Arte de forma gradual e ordenada.

Recoméndase a asistencia as clases teóricas para a correcta comprensión dos contidos da materia. Prégase puntualidade e a desconexión dos dispositivos móbiles. **EN NINGÚN CASO ESTÁ PERMITIDO GRABAR Á PROFESORA NO TRANSCURSO DA CLASE, CALQUERA QUE SEXA O FORMATO EMPREGADO.**

As **CLASES PRÁCTICAS ou SEMINARIOS** estrutúranse en catro grupos ou seminarios de traballo (P1, P2, P3 e P4) dunha hora de duración. As clases prácticas amplían e profundizan nos contidos teóricos da asignatura, permitindo ó alumnado desenvolver análises sobre problemáticas concretas así como acadar unha participación real e eficaz.

Os contidos das clases prácticas son heteroxéneos e varían en función da actualización periódica dos contidos: lecturas e análise de textos e imaxes, ciclos de cine, exercicios prácticos de repaso da asignatura, accións artísticas, debates sobre problemáticas relacionadas coa creatividade, saídas de estudos, exercicios de expresión oral, etc.

Para que se contabilicen os exercicios/actividades realizadas nos SEMINARIOS, é preciso acadar unha **participación do 80%**.

Prégase a máxima **PUNTUALIDADE** nos SEMINARIOS. O alumnado que se incorpore unha vez transcorridos 10 minutos, desde o comezo da práctica, non se lle permitirá asinar na FOLLA DE FIRMAS.

A formación dos grupos de traballo ten un carácter limitado no tempo. O primeiro día de clase a profesora indicará o prazo para a conformación dos grupos.

Sobre as horas de traballo autónomo do alumno. O modelo educativo do EEES (Espazo Europeo de Educación Superior) aboga por metodoloxías docentes orientadas a favorecer a aprendizaxe activa do estudante, a súa implicación e autonomía. A aprendizaxe non comeza e remata no aula. O alumno, como protagonista do seu proceso de aprendizaxe, debe asumir o papel de actor principal e actuar consecuentemente, tanto dentro como fora do aula: a súa formación depende en gran medida do traballo que realiza fora do aula. Así o contempla o sistema de transferencia de créditos ECTS.

En definitiva, a avaliación da asignatura Arte e Modernidade conxuga as modalidades que se detallan a continuación:

1. Unha **avaliación continuada** baseada na asistencia e realización dos exercicios e actividades propostas aos grupos de traballo no seu correspondente seminario. A pertenza a un grupo de traballo é inamovible (excepto causas de forza maior que o alumnado comunicará á profesora para a súa valoración). Non se valorará a realización de exercicios fora do grupo de traballo correspondente. Si a implicación do alumnado nos grupos de traballo é discontinuo (máis de dúas faltas) non se valorará a súa participación no mesmo. Terase en conta a puntualidade das entregas dos exercicios nas datas estipuladas. A falta de puntualidade nas entregas valorarase negativamente. **A avaliación continuada supón un 40% do valor da asignatura.**

Os **seminarios** que forman parte da devandita avaliación son:

- ARCO 2024 (10%)
- Aprender a leer as imaxes (10%)
- Museos, coleccións e marchantes de arte (10%)
- Análisis de Memorias de TFG (10%)

2. Seminario **CÓMO REDACTAR UN RESUMO E UTILIZAR PALABRAS CLAVE 40%**. O seminario consta de dúas partes: a primeira parte é unha explicación teórica da profesora; a segunda parte consiste na exposición oral do resumo o cal deberá sen entregado en papel á profesora.

***É preciso ter en conta que moitos dos seminarios constan de dúas partes e que para que avaliación do mesmo sexa completa o alumnado deberá asistir a ambas partes.**

3. Unha **avaliación** formalizada nunha proba de **RESPOSTAS CURTAS** relacionada coa comprensión crítica dos contidos da materia e a asimilación dos conceptos nos que se sustenta, **cuxo valor supón un 40% do total da asignatura**. A aplicación da presente proba permítelle á profesora analizar resultados e obter unha valoración individual das capacidades analíticas, de redacción e argumentación do alumnado.

O estudantado que opte pola modalidade de avaliación global deberá comunicarllo por escrito ao responsable da materia no prazo máximo dun mes dende o inicio da docencia da materia.

ACLARACIÓNS IMPORTANTES:

1. Para que se contabilicen os exercicios/actividades realizadas nos SEMINARIOS (é dicir, para que éstos fagan media co exame teórico) haberá que **sacar un mínimo de 4 puntos na proba teórica**.

2. IMPORTANTE: As convocatorias de xuño/xullo son dúas convocatorias diferentes. En ningún caso se pode entender a convocatoria de xullo como unha oportunidade para subir nota.

3. Aconséllase subir **FOTO recoñecible** do alumnado á plataforma MOOVI.

DATAS DE EXAMES:

- **Convocatoria de MAIO:** P3, P4 xoves 23 de maio de 2024 entre as 16.00 e as 17.30 horas (**Espazo 16**); P1/P2: Venres 24 de maio de 2024 entre as 10.00 e as 11.30 horas (Espazo 16)
- **Convocatoria de XULLO:** P1, P2, P3, P4 luns 8 de xullo de 2024 entre as 12.00 e as 13.30 horas (**Espazo 16**).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ARGAN, Giulio Carlo, **El arte moderno: Del iluminismo a los movimientos contemporáneos**, Akal, 1998

CIRLOT, Lourdes (ed), **Primeras vanguardias artísticas. Textos y documentos**, 3ª ed. rev., PPU, 2011

GUASCH, Anna María, **El arte último del siglo XX. Del posminimalismo a lo multicultural**, Alianza Forma, 2000

HONOUR, Hugh, **El Romanticismo**, Alianza Editorial, 1981

MARCHAN FIZ, Simón, **Del arte objetual al arte del concepto (1960-1974)**, 11ª ed., Akal, 2012

MICHELI, Mario D., **Las vanguardias artísticas del siglo XX**, Alianza, 2009

NOCHLIN, Linda, **El realismo**, Alianza D.L., 1991

POOL, Phoebe, **El Impresionismo**, Destino, 1991

RAMIREZ, Juan Antonio (ed.), **Historia del Arte, Vol. IV e V**, Alianza, 1996

RAMIREZ, Juan Antonio, **El arte de las vanguardias**, Anaya, 1991

REWALD, John, **El Postimpresionismo. De Vang Gogh a Gauguin**, Alianza, 1982

SEDLMAYR, Hans, **La revolución del arte moderno**, Acantilado, 2008

VV.AA., **Arte desde 1900. Modernidad Antimodernidad Posmodernidad**, Akal, 2006

VV.AA., **La modernidad a debate. El arte desde 1940**, Akal, 1999

VV.AA., **Primitivismo, Cubismo y Abstracción. Los primeros años del siglo XX**, Akal, 1998

VV.AA., **Realismo, Racionalismo y Surrealismo. El arte de entreguerras (1914-1945)**, Akal, 1999

Bibliografía Complementaria

ASHTON, Dore, **Una fábula del arte moderno**, Turner ; Fondo de Cultura Económica, 2001

BOZAL, Valeriano (ed.), **Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas, Vol I y II**, 1ª Ed., Historia 16, 1998

BÜRQUER, Peter, **Teoría de la vanguardia**, Península, 1997

CAWS, Mary Ann (ed.), **Surrealism**, Phaidon, 2004

CREPALDI, Gabriele, **El Arte Moderno (1900-1945): La época de las vanguardias**, Electa, 2006

FAHR-BECKER, G., **El modernismo**, Könenmann, 1996

FOUCAULT, Michel, **Esto no es una pipa. Ensayo sobre Magritte**, Anagrama, 2001

GOLDBERG, Roselee, **Performance Art. Desde el futurismo hasta el presente**, Destino, 2002
GUASCH, Anna María, **El arte del siglo XX en sus exposiciones (1945-1995)**, Ed del Serbal, 1999
KRAUSS, Rosalind E., **La originalidad de la vanguardia y otros mitos modernos**, Alianza D.L., 1996
LIPPARD, Lucy R., **Seis años: La desmaterialización del objeto artístico (1996-1972)**, Akal, 2004
SUBIRATS, Eduardo, **El final de las vanguardias**, Antrophos, 1989
SUREDA, Joan; GUASCH, Anna María, **La trama de lo moderno**, Akal, 1987

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Antropoloxía: Antropoloxía da arte/P01G010V01101
Historia: Historia da arte/P01G010V01202
Arte e contemporaneidade/P01G010V01601
Filosofía da arte/P01G010V01501
Arte e espazo social/P01G010V01901
Artes afíns/P01G010V01801

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Antropoloxía: Antropoloxía da arte/P01G010V01101
Historia: Historia da arte/P01G010V01202
Arte e contemporaneidade/P01G010V01601
Filosofía da arte/P01G010V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia da arte/P01G010V01202

Outros comentarios

RECOMÉNDASE A ASISTENCIA ÁS CLASES TEÓRICAS.
PUNTUALIDADE NA ASISTENCIA AOS SEMINARIOS.
LEER DETIDAMENTE A GUÍA DOCENTE DA ASIGNATURA.
SUBIR UNHA FOTO RECOÑECIBLE A MOOVI.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Debuxo**

Materia	Debuxo			
Código	P01G010V01402			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Bandera Vera, Antonio María			
Profesorado	Bandera Vera, Antonio María Covelo Pérez, Marcos Alberto Cuba Taboada, Miguel			
Correo-e	nono@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Evidentemente, e dada a importancia histórica do Debuxo no contexto das Belas Artes, podemos dicir que o obxectivo fundamental desta materia sería, non só capacitar ao alumno en destrezas e habilidades técnicas que lle permitan unha formación transversal no ensino artístico, senón tamén, desvelar aqueles instrumentos e conceptos que lle permitan entender a experiencia do debuxo como unha linguaxe propia e autónoma capaz de xerar proxectos creativos singulares.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código			
B1	Capacidade de xestión da información.		
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo		
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte		
C7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica		
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística		
C12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística		
C14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística		
C20	Capacidade de interpretar creativa e imaxinativamente problemas artísticos. Desenvolver os procesos creativos asociados á resolución de problemas artísticos		
C21	Capacidade de comprender e valorar discursos artísticos en relación coa propia obra. Establecer medios para comparar e relacionar a obra artística persoal co contexto creativo.		
C22	Capacidade de producir e relacionar ideas dentro do proceso creativo		
C25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.		
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.		
C32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias		
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística		
C43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística		

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe
Desde experiencias directas de procesar debuxos: coñecer procedementos, materiais e útiles a aplicar no debuxo como linguaxe artística.		C12 C14
Saber analizar métodos de produción e técnicas propias do debuxo.		C9 C12
Coñecer o vocabulario do debuxo na actualidade e os códigos que foron nomeándoo como linguaxe específica.		C6 C7
Desde a forma de procesar debuxos individual e colectivamente: saber como reter e almacenar imaxes que redunden na propia memoria persoal e no descubrimento de formas de observar e rexistrar.	B2	C7 C9
Saber ser *metódico na observación do modelo (saber ver)		C7

Saber aplicar desde a experiencia artística a elección de útiles e materiais cos que crear un debuxo.	B2	C31 C32
Aprender a xestionar información e saber transmitir coñecementos desde o ámbito do debuxo como instrumento de observación e análise visual.	B1 B2	C6
Saber entender ao debuxo como ferramenta importante para analizar, desenvolver e saber procesar ideas que redunden en alcanzar creacións dentro da propia linguaxe artística do debuxo.		C6 C7 C9 C14 C22
Saber asociar creación e imaxinación na resolución de cuestións artísticas.	B1 B2	C20 C22
Saber determinar que técnica ou técnicas empregar, o como aplicalas e planificar procesos de creación cara ao debuxo.		C31 C32
Saber achar ámbitos de referencia e actitudes propias e alleas de creación.		C21 C22 C25
Aprender a resolver e facer creacións persoais desde a experiencia directa e a práctica activa de debuxar e empregarse a fondo no manexo de técnicas diversas.		C42 C43
Saber producir debuxos e estratexias de creación desde destrezas incipientes.		C42 C43
Saber ser capaces de executar debuxos a través de representacións directas de observacións do natural.	B2	C42 C43
Saber adquirir dominios manuais e visuais para realizar debuxos que orixinen obras de arte.	B2	C42

Contidos

Tema

I. INTRODUCCIÓN A METODOLOXÍAS DO DEBUXO. I.1. Métodos, técnicas e soportes.

I.2. Ver, imaxinar, crear.

I.3. O caderno de campo como laboratorio de ideas.

II. ANATOMÍA: ENCAIXE, PROPORCIÓN E COMPOSICIÓN.

II.1. Relación de sistemas complexos. Composición, proporción, luz e textura.

II.2. Representación e analogía.

II.2.1. Modelo de estatua.

II.2.2. Modelo vivo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	8	0	8
Traballo tutelado	56	0	56
Resolución de problemas de forma autónoma	0	86	86

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Clases de contido teórico. Coñecer os métodos de produción do debuxo e vocabularios. Comprender o debuxo como forma artística de creación, análise, desenvolvemento e transmisión de ideas. Lectura obrigatoria con debate en aula.
Traballo tutelado	Os estudantes traballan individualmente baixo supervisión do profesor. Coñecer os procedementos, materiais e útiles propios da práctica do debuxo. Fomentar o coñecemento analítico e sintético desde a observación, retención e representación de imaxes. Estudar, analizar e sintetizar a figura humana e contornas.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe realizar de forma autónoma a análise e a resolución dos problemas e/ou exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Traballo tutelado O profesor atenderá de maneira individual e colectiva ao alumnado. Orientarase a cada alumno/a durante o proceso da realización dos exercicios. Os traballos autónomos executados fose da aula, serán corrixidos individualmente e mostrados no posible colectivamente.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	O traballo tutelado desta materia aséntase en tres núcleos fundamentais interrelacionados entre si: CONCEPTUAL, PROCEDEMENTAL e ACTITUDINAL, de tal maneira que cada un deles actúa e intervén nos outros dous. CONCEPTO. Os valores conceptuais refírense a cuestións relativas ao interese plástico e expresivo do traballo realizado, así como o interese investigador e experimental que abarca (Valor: 33,33%). PROCEDIMENTO. Os valores procedementais refírense aos resultados obtidos a nivel de destrezas e técnicas, á interiorización de usos procedementais, á resolución material e aos niveis de complexidade sensible e técnica (Valor: 33,33%). ACTITUDE. Os valores actitudinais fan referencia á implicación, á capacidade de traballo e progresión, á receptividade mostrada polo alumno no día a día, ao volume de traballo e á asistencia continuada (Valor: 33,33%).	50	C7 C9 C12 C20 C21 C22 C31 C42
Resolución de problemas de forma autónoma	Na parte que corresponde ao traballo autónomo valorarase a dedicación de horas, a capacidade de traballo e progresión, así como a receptividade mostrada semanalmente. Igualmente serán tidos en conta os valores descritos anteriormente no traballo tutelado.	50	B1 B2 C6 C14 C25 C32 C43

Outros comentarios sobre a Avaliación

Este guía docente establece en termos xerais os seguintes criterios de avaliación:

- Personalizados.
- Contempla a adaptación curricular: Recuperación sobre a marcha.
- Control operativo: Avaliación continua.
- Evalúa capacidades.

Convocatoria Extraordinaria de xullo: 9 de xullo de 2024 de 10:00 a 14:00 h

Requisito obrigatorio previo ao exame: Entrega de cartafol que conteña todos os exercicios expostos en clase.

Convocatoria Extraordinaria Fin de Carrera: 3 de outubro 2023 de 16:00 a 20:00 h

Requisito obrigatorio previo ao exame: Entrega de cartafol que conteña todos os exercicios expostos en clase.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Bordes, Juan, **Historia de las teorías de la figura humana, el dibujo, la anatomía, la proporción, la fisionomía,**, Ediciones Cátedra, S.A., 2003
- Cirlot, Juan Eduardo, **Diccionario de símbolos (1958)**, Editorial Labor, S.A., 1991
- Clark, Kenneth, **El desnudo. Un estudio de la forma ideal.**, Alianza Forma, 1996
- Díaz Padilla, Ramón, **El dibujo del natural en la época de la postacademia, colección Bellas Artes**, Edic. Akal, 2007
- Gombrich, Ernst H., **Nuevas visiones de viejos maestros,**, Alianza, 1987
- Gómez Molina, Juan José - Coord., **Los Nombres del Dibujo (autores: Juan José Gómez Molina, Lino Cabezas, Miguel Copón),**, Ediciones Cátedra, S.A., 2005
- Gómez Molina, Juan José - Coord., **Máquinas y Herramientas del Dibujo (autores: Manuel Barb ero, Lino Cabezas, Miguel Copón, José Gómez Isla, Juan José Gómez Molina, Alfred Kavanagh, Juan Martín Prada, Eva Moraga, Antonio Rabazas, Edua,** Ediciones Cátedra, S.A., 2002

Lambert, Susan, **El Dibujo, técnica y utilidad**, Tursen/H.Blume, 1976

Pignatti, Terisio, **El Dibujo. De Altamira a Picasso**, Ediciones Cátedra, S.A., 1981

Stoichita, Victor I., **Breve Historia de la Sombra**, Ediciones Siruela, S.A, 2006

Valery, Paul, **Piezas sobre arte, (Contiene el ensayo**, La Balsa de la Medusa, 18, Visor Dis., S.A., 1999

Bibliografía Complementaria

Berger, John, **Modos de ver**, 3ª edición, Ed. Gustavo Gili, S.A., 2016

Berger, John, **Sobre los artistas. Vol. 1**, Ed. Gustavo Gili, S.A., 2017

Kant, Immanuel, **Observaciones sobre el sentimiento de lo bello y sublime**, Ed. Alianza, 2008

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Producción artística: Imaxe I/P01G010V01503

Proyectos de dibujo e pintura/P01G010V01904

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Pintura/P01G010V01404

Procesos de espacio e tiempo/P01G010V01405

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Expresión artística: Dibujo-Forma/P01G010V01102

Expresión gráfica: Sistemas de representación/P01G010V01301

Otros comentarios

Tutorías:

Nono Bandera nonobandera@gmail.com

Miércoles de 15:00 a 21:00 despacho (concertar tutoría vía mail)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Imaxe en movemento				
Materia	Imaxe en movemento			
Código	P01G010V01403			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Dopico Aneiros, María Dolores Franco Costas, Xisela			
Profesorado	Dopico Aneiros, María Dolores Fernández Alonso, Roi Franco Costas, Xisela			
Correo-e	lolado@uvigo.es xiselafranco@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Iniciación á linguaxe audiovisual a través da análise da imaxe en movemento desde a fotografía e os primeiros experimentos de animación **precinematográfica até o cine na súa vertente máis experimental da man das vangardas até a experimentación actual.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo
C1	Comprensión crítica da historia, teoría e discurso actual da arte. Comprender de xeito crítico a historia, teoría e discurso actual da arte. Asimilación analítica dos conceptos nos que se sustenta a arte
C5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
C12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
C32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
C43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística

Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Resultados previstos na materia			
O/a estudante adquirirá coñecementos históricos básicos da imaxe en movemento desde unha perspectiva artística.		C1	C5
O/a estudante adquirirá coñecementos básicos da linguaxe audiovisual a través da elaboración de pequenas pezas audiovisuais.		C6	C7
O/a estudante adquirirá coñecementos básicos de modelos narrativos *actuades no audiovisual a través da revisión da obra de autores contemporáneos.		C6	C7
O/a estudante adquirirá a capacidade coñecementos básicos de ferramentas informáticas aplicadas ao audiovisual.		C9	
O/a estudante adquirirá coñecementos básicos de procesos, dispositivos e sistemas de xeración, procesamento e edición da imaxe a **traves da elaboración de exercicios.		C9	C12
O/a estudante adquirirá capacidade para a análise crítica da imaxe audiovisual como creación artística a través da revisión e **visionado de traballos singulares na historia da imaxe en movemento.		B1	C1
		B2	

O/a estudante adquirirá a capacidade para manéxoo básico da linguaxe audiovisual.		C31 C32
O/a estudante adquirirá a capacidade para a comprensión e a análise crítica de obras audiovisuais actuais.	B1 B2	C1
O/a estudante adquirirá capacidade para establecer procesos de creación de imaxe en movemento.		C31 C32
O/a estudante desenvolverá a habilidade para manexar dispositivos básicos de xeración, procesamento e edición de imaxe a través da elaboración dos exercicios prácticos.		C42 C43
O/a estudante adquirirá habilidade para o uso de ferramentas informáticas aplicadas ao audiovisual a través das prácticas no laboratorio audiovisual.		C42 C43
O/a estudante será capaz de aplicar os recursos da imaxe en movemento á creación artística.		C42 C43
O/a estudante adquirirá os coñecementos precisos para analizar **criticamente obras de arte audiovisuais.	B1 B2	C1

Contidos

Tema	
O dispositivo fotográfico e a captación do instante.	Experiencias precinematográficas. As maquinas de debuxar.
Aproximación á linguaxe audiovisual	Modelos **fílmicos e modos de representación.
Bases da linguaxe	Unidades de linguaxe: O plano, a secuencia, o movemento de cámara.
O discurso experimental	Aproximación á linguaxe audiovisual.
O *guion, o ritmo e a montaxe	Cine experimental/animación/**videoarte/**flipbooks.
Principios da animación	Conceptos básicos e tipoloxías da animación
A imaxe dixital	Ferramentas e sistemas de captura e xeración de imaxe.
Medios técnicos para a animación básica	Adobe *Photoshop ou *Gimp (ferramentas básicas para construír unha animación e exportala).
	Final *Cut, *Davinci *Resolve, Adobe *Premier (ferramentas básicas de animación e edición *videográfica e *sonorización)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	8	0	8
Prácticas de laboratorio	18	0	18
Traballo tutelado	6	80	86
Estudo de casos	8	20	28
Traballo	4	0	4
Observación sistemática	2	0	2
Práctica de laboratorio	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Os proxectos levados a cabo polo alumnado presentaranse na clase, expoñendo con claridade as fontes de información e o proceso de desenvolvemento da investigación.
Prácticas de laboratorio	As prácticas son traballos de execución básica necesarios para conseguir un dominio das ferramentas de traballo que serán, neste caso, as aplicacións informáticas.
Traballo tutelado	Son traballos prácticos onde se porá en práctica os coñecementos de orixe técnica, teórico e estético impartidos na materia.
Estudo de casos	A sesión maxistral supón unha sesión ntrodutoria de cada un dos apartados. Cada sesión verase complementada polas proxeccións audiovisuais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Os proxectos requiren atención personalizada para conseguir que cada alumno evolucione na medida das súas posibilidades, rendendo os obxectivos de investigación propostos.
Prácticas de laboratorio	Farase especial fincapé na aprendizaxe das ferramentas audiovisuais.
Traballo tutelado	Os traballos tutelados requiren atención personalizada para axudar ao alumno na súa aprendizaxe da ferramenta, tendo en conta, ademais, que neste ámbito hai grandes diferenzas de nivel entre o alumnado en canto dominio técnico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	Desenvolveranse dous exercicios iniciais de introducción. 1º *traballo de práctica.10% 2º traballo práctica 20%	30	C9 C12 C42 C43
Traballo tutelado	Os traballos tutelados formaán parte dun sistema de avaliación continuada. Serán dous e terán unha ponderación sobre a nota como segue: 1Traballo tutelado:40% (stopmotion) É de obrigado cumprimento entregar o total de traballos nas datas de entrega previstas no calendario inicial que se lles proporcionará ao sestudentado.	40	C9 C12 C31 C32 C42
Estudo de casos	Entrega de exercicio valoración a partir de obras referenciadas y revisadas. Creación de títulos de crédito	30	B1 C1 B2 C5 C6 C7 C42 C43

Outros comentarios sobre a Avaliación

É de obrigado cumprimento entregar o total dos traballos solicitados en todas as convocatorias. Na convocatoria extraordinaria de xullo e fin de carreira deberanse entregar todos os traballos que durante o curso recibiron unha cualificación de suspenso ou non se presentaron. Si o/a estudantes ten máis de dous exercicios suspensos ou non presentados, ademais da entrega dos exercicios terá que realizar unha proba de edición na aula. Así mesmo si non se entregaron os comentarios críticos durante o curso deberá de realizarse unha proba de tipo teórico/práctico sobre os casos e obras analizadas na aula. Probas de avaliación de convocatorias extraordinarias

As datas de entrega dos exercicios e a convocatoria ordinaria constan no cronograma da materia que se entrega ao inicio do curso.

A convocatoria extraordinaria de xullo segundo calendario publicado na web da facultade

Existe avaliación global baixo normativa de solicitude

Presentación dos exercicios de curso e examen de edición na aula cos programas de edición de vídeo e tratamento de imaxe que son contido do curso

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

BENJAMIN, Walter, **El arte en la época de su reproductibilidad técnica**, Discursos Interrumpidos, 1982,

BURCH, Noel, **El Tragaluz del infinito**, 1991,

EINSENSTEIN, S.M, **La forma en el cine**, 1986,

SÁNCHEZ BIOSCA, V, **El montaje cinematográfico**, 1996,

WIGAN, MARK Imágenes, **Imágenes en secuencia**, 2008,

Juan Antonio Álvarez Reyes, **Fantasmagoría. Dibujo en movimiento**, 2006,

AAVV, **Daumen kino. The Flip Book Show**, 2005,

Faber, Liz y Walters, Helen, **Animación Ilimitada. Cortometrajes innovadores desde 1940**, 2004,

Recomendacións

Outros comentarios

O alumno tense que implicar no ***visionado de obras audiovisuais, xa que para conformar unha visión crítica non son suficientes as horas de ***visionado na clase. Actualmente, a biblioteca de Belas Artes conta co préstamo de obras audiovisuais, o que facilita o labor para o estudante.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Pintura**

Materia	Pintura			
Código	P01G010V01404			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Perez-Jofre Santesmases, Ignacio			
Profesorado	Matesanz Pérez, María Consuelo Perez-Jofre Santesmases, Ignacio			
Correo-e	ipjsan@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Esta materia se inscribe nun desenrolo do coñecemento sobre a disciplina pictórica que comeza nas asignaturas de Técnicas Pictóricas e Materia-color, en primeiro curso e segue en Arte, Linguaxe e representación, do primer cuatrimestre de Segundo. Así, o seu objetivo é integrar os coñecementos que estas materias ofrecen ao estudante, referidos ao uso do color e a materia pictóricas, as principais técnicas e ao coñecemento do linguaxe da imaxe cara a unha aplicación na esfera da pintura contemporánea. As cuestións básicas de esta disciplina en la contemporaneidad, como os problemas e modos da representación, a materialidad da pintura e a sea relación con la presencia da imaxe na cultura actual, a dualidad icónico-indicial nos elementos básicos da pintura, a interacción da pintura coa sea tradición como disciplina y sus posible perspectivas, a conexión da pintura con lugar en co contexto histórico, cultural y social son algunos dos aspectos que se desenrolan. Este desenrolo leva amén al afianzamento e ampliación dos recursos propios da disciplina: relación medio-soporte, composición, color, textura, tratamiento etc...			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
C5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
C14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
C20	Capacidade de interpretar creativa e imaxinativamente problemas artísticos. Desenvolver os procesos creativos asociados á resolución de problemas artísticos
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
C32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
C43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Os estudantes coñecerán os xéneros e tendencias do panorama actual da arte desde unha perspectiva pictórica.	C5 C7
Os estudantes coñecerán os materiais e útiles propios da práctica pictórica.	C32
Coñecemento de métodos de produción pictórica.	C42
Coñecemento dos procedementos aplicados á creación pictórica.	C43
Coñecemento do vocabulario e do código pictóricos.	C6
Capacidade para entender a pintura no conxunto das artes.	C5 C7
Capacidade para o manexo básico de útiles e materiais pictóricos.	C42
Capacidade básica para integrar distintas disciplinas na produción de imaxes.	C14
Capacidade para xerar e xestionar de xeito básico unha imaxe pictórica.	C31
Habilidade para construír unha pintura nas súas diferentes técnicas nun nivel básico.	C42
Habilidade para xerar sistemas de produción pictórica nun nivel básico.	C42
Habilidade básica para integrar diferentes disciplinas na produción de imaxes.	C20

Contidos	
Tema	
- Modos e problemas de representación pictórica	Diferentes xeitos da relación entre imaxe e referente. A pegada, a descrición, o símbolo. Niveis de interpretación do signo pictórico.
- Interacción materia - imaxe	- Coñecemento da dualidade da pintura como configuración material e estímulo visual, no contexto da cultura da imaxe electrónica contemplaránea. Pintura entendida como original, física y manual, por oposición a imaxe reproducible, inmaterial e mecánica.
Dimensións materiais, simbólicas e culturais dos soportes e formatos. Connotacións dos materiais.	-
- Interacción entre o indicial e o icónico.	O trazo, a pegada e o xesto na pintura. Os signos indécicos como sinais de presenza ou acción.
	Relación entre referencialidade icónica e indicialidade, outros sistemas e recursos cara a discursividade. Consideración dos signos visuais.
- A pintura en relación á súa historia como disciplina	- Coñecemento das orixes estilísticas e conceptuais das formas
- Conexión da obra co contexto cultural, sociolóxico e político onde se produce	- Desenrolo da consciencia das implicacións significativas da pintura
Desenrolo dos recursos propios da pintura	Cor, textura, planos, pincelada, capas, composición

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	6	10
Presentación	8	12	20
Traballo tutelado	40	60	100
Resolución de problemas	4	6	10
Debate	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Desenvolver o sentido da materia para que a aprendizaxe sexa unha actividade significativa para o alumno e poida ter un alcance do programa cos seus obxectivos e contidos. Espazo que atende á función de darlle coherencia aos fundamentos de natureza teórica dirixidos á produción artística crítica.
Presentación	Espazo para a exposición de propostas de traballo que supón establecer a relación íntima entre teoría e produción artística, ao tempo de estimular a capacidade de ordenación argumental, así como a verbalización de conceptos e pensamento. Consideración da corrección e pertinencia das propostas de traballo recibidas de cada alumno, así como de establecer o ordenamento dos procesos de produción.
Traballo tutelado	Espazo para establecer relacións entre o coñecemento novo e o que xa posúen o alumno e máis o grupo na consideración de que o coñecemento non é un produto individual, senón social. Espazo material de produción mediante recursos para a comprobación que atenden ás resolucións técnicas que definen o oficio. Abrir o proceso de correlación entre presupostos teóricos, ideolóxicos, discursivos, etc., e os aspectos de materialidade formal.
Resolución de problemas	Durante as sesións prácticas o docente asiste aos estudantes para resolver problemas de toda índole..
Debate	Espazo para a argumentación e verbalización crítica de aspectos controvertidos, teóricos e sociais que se dean no ámbito ideolóxico, conceptual ou plástico, relativos á natureza do exercicio e á súa produción artística. Vai dirixido á participación colectiva.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	ATENDERASE ás necesidades específicas do alumno e aos seus coñecementos previos

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Consistirá na avaliación continua no transcurso da docencia da materia. Valoraranse os seguintes aspectos: a evolución persoal, os procesos de desenvolvemento coherente das problemáticas xurdidas a partir do encontro creativo coas premisas teóricas e máis cos soportes técnicos abordados, a participación activa e o seguimento da materia, así como a actitude no taller relativa á asistencia, puntualidade e aceptación da normativa dos procesos propostos desde o profesorado. O interese é o criterio personalizado nas diferentes actividades de estudo, creación, participación e análise da materia. Realizarase unha parte importante da cualificación final a partir dos resultados alcanzados na entrega dos distintos traballos (prácticos e teóricos) estipulados ao comezo e no transcurso da materia.	50	C14 C20 C31 C32 C42 C43
Resolución de problemas	Atenderá ao apropiado nas respostas en comentarios, así como á precisión no léxico e na capacidade argumental.	40	C5 C6 C7
Debate	Considerarase a pertinencia da participación debátesnos, a achega de criterios fundamentados e a implicación.	10	C5 C6 C7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Polo carácter eminente práctico da asignatura, a asistencia é obligatoria e controlada. Faltas de asistencia non xustificadas maiores do 30% e xustificadas do 60% supoñen a imposibilidade de ser evaluado o estudante tanto na convocatoria ordinaria de xuño coma na extraordinaria de xullo.

A/s proba/as común de avaliación ordinaria realizarase dentro do calendario académico do curso.

Para presentarse ás convocatorias extraordinarias é imprescindible achegar todos os traballos realizados ao longo do curso e estar en disposición de dar resposta a algún test por escrito en caso de que se considere necesario.

O alumno/a que non esté presente quince minutos despois da hora establecida para o comezo do exame será considerado non presentado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- Vicenc Furió, **Ideas y formas en la representación pictórica**, Anthropos, 1991
- VVAA, **Relatos célebres sobre la pintura**, Áltera, 1997
- CARRERE,A.ySABORIT,J., **Retórica de la pintura**, Cátedra, 2000
- DUBOIS,P.,, **El acto fotográfico**, Paidós, 1994
- ECO,U.,, **La estructura ausente**, Lumen, 1989
- GREENBERG,C.,, **Arte y cultura**, Gustavo Gili, 1979
- KRAUSS,R.,, **La originalidad de la vanguardia y otros mitos modernos**, Alianza Forma, 1996
- R. M. RILKE, **Cartas sobre Cézanne**, Paidós, 1986
- SONTAG,S.,, **Sobre la fotografía**, Edhasa, 1981
- ZUNZUNEGUI,S.,, **Pensar la imagen**, Cátedra, 1995
- VV.AA., **Nuevas Abstracciones**, Museo Nacional Reina Sofía, 1996
- VVAA, **La religión de la pintura**, AKAL, 1999
- Pedro Esteban, **La pintura es lo que aparece**, UPV, 2010
- Sachiko Natsume-Dubé, **Giacometti y Yanaihara**, Elba, 2013
- David Sylvester, **Entrevista con Francis Bacon**, Random House Modadori, 2003
- E. H. Gombrich, **La imagen y el ojo**, Debate, 2000

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Arte: Arte e modernidade/P01G010V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Arte: Arte e modernidade/P01G010V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Arte, linguaxe e representación/P01G010V01303

Outros comentarios

Recoméndase, de maneira específica e prioritaria, a asistencia e puntualidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Procesos de espazo e tempo**

Materia	Procesos de espazo e tempo			
Código	P01G010V01405			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Loeck Hernández, Juan			
Profesorado	Loeck Hernández, Juan Matesanz Pérez, María Consuelo			
Correo-e	jloeck@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia ten como obxectivo incidir no coordenadas espazo-temporais, na imaxe e no obxecto desde a percepción visual e a práctica artística actual.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
C6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
C9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
C12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
C14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
C22	Capacidade de producir e relacionar ideas dentro do proceso creativo
C25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
C31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
C36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
C38	Capacidade heurística e de especulación para a realización de novos proxectos e estratexias de acción artísticas. Desenvolver a comprensión e especulación dos problemas artísticos na súa totalidade
C42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
O alumnado será capaz de identificar a obra de arte en relación ao seu contorno físico.	C6
O alumnado coñecerá os modos de articular o espazo na obra de arte.	C6 C9 C12 C14
O alumnado coñecerá o vocabulario artístico en relación ás súas dimensións espacial e temporal.	C6
O alumnado será capaz de entender a obra de arte en relación á contorna.	C22 C25
O alumnado será capaz de comprender a dimensión temporal da obra de arte.	C22 C25
O alumnado será capaz de entender e desenvolver o espazo inherente á obra de arte.	C22 C25 C31
O alumnado será capaz de ter visión espacial.	C25
O alumnado será capaz de entender e desenvolver o tempo inherente á obra de arte.	C22 C25 C31
O alumnado adquirirá habilidade traballar na ***bidimensionalidad e a ***tridimensionalidad.	C42
O alumnado adquirirá habilidade para o traballo en diferentes escalas.	C36 C42
O alumnado adquirirá a habilidade para utilizar as dimensións temporal e espacial da obra nun sentido creativo.	C36 C38 C42

Contidos	
Tema	
O proceso de creación no espazo-tempo.	-Proceso, proxecto e progreso. -Proceso e procedemento. -O espazo da experiencia creadora: o taller, o lugar, a viaxe, o territorio e a fronteira.
A construción humana do tempo e a autonomía do espazo propio da imaxe.	-Historiografía do tempo. -Iconografía clásica do tempo. -Artes vectoriales e artes estáticas. -Imaxe, espazo narrativo e espazo arquitectónico. -O espazo autónomo da imaxe.
Espazo-tempo e contemporaneidad.	-Narración, representación e presentación do tempo. -O espazo táctil fronte ao espazo ilusorio. -O espazo baleiro. -A construción cartográfica no espazo-tempo
O espazo-tempo expandidos.	-Obxecto tautolóxico, efémero e expandido: O obxecto procesual. -Obxecto dinámico e cinético -Linguaxe temporal nos mass-media -O obxecto, o corpo e o espazo. -O espazo-tempo circundante da obra, instalacións e accións.
A imaxe do tempo e do espazo.	-A representación do tempo e do espazo a través da historia. -A lóxica da perspectiva e os seus límites. -O espazo interior do suxeito. -A imaxe seriada, secuenciada e simultánea. -Cartografía da imaxe dobre -Recursos fotográficos e temporalidade. dinamismos e ruídos. Documentacións cronomensoras.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	5	15
Resolución de problemas	41	50	91
Resolución de problemas de forma autónoma	2	30	32
Cartafol/dossier	1	6	7
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos contidos teóricos da materia, e dos exercicios prácticos, durante cada sesión presencial na aula.
Resolución de problemas	É o traballo propiamente de creación artística no taller onde o profesor *tutorizará in situ o desenvolvemento e avance do traballo, realizando correccións, comentarios e orientacións nas diferentes sesións de taller.
Resolución de problemas de forma autónoma	Compútase un tempo de procura de información para a realización do traballo de taller, así como o tempo de lecturas esenciais que se precisan para superar con éxito a materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos contidos teóricos da materia a través de sesións de 30-40 minutos, que se distribuirán ao longo do cuadrimestre. Impartiranse na aula, complementando as prácticas semanais.
Resolución de problemas	Proposta de exercicios prácticos explicados ao longo do cuadrimestre en sesións curtas que se impartirán na aula. Os exercicios serán presenciais, levando a cabo na aula da materia para traballos prácticos, ao longo do cuadrimestre baixo a supervisión do profesorado. Cada bloque de exercicios terá unha temporalización diferente; cunha duración de entre tres e catro semanas cada unha.
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballos específicos a realizar de forma autónoma ao longo do cuadrimestre, que se presentarán oportunamente na aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia, participación e compromiso co seguimento dos temas e exercicios propostos. O alumnado será capaz de identificar a obra de arte en relación ao seu contorno físico.	1	C6
Resolución de problemas	Realización, seguimento e entrega dos traballos e/ou exercicios. O alumnado coñecerá os modos de articular o espazo na obra de arte.O alumnado coñecerá o vocabulario artístico en relación ás súas dimensións espacial e temporal.O alumnado será capaz de entender a obra de arte en relación á contorna.O alumnado será capaz de comprender a dimensión temporal da obra de arte.O alumnado será capaz de entender e desenvolver o espazo inherente á obra de arte.O alumnado será capaz de ter visión espacial.O alumnado será capaz de entender e desenvolver o tempo inherente á obra de arte. O alumnado será capaz de entender e desenvolver o tempo inherente á obra de arte.O alumnado adquirirá habilidade traballar en dúas e en tres dimensións. O alumnado adquirirá habilidade para o traballo en diferentes escalas	50	C6 C9 C12 C22 C25 C31 C36 C42
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización de exercicios no tempo do traballo autónomo. Traballo de Campo para un documento *cartográfico, fundamentado no rexistro espazo-temporal. O alumnado adquirirá a habilidade para utilizar as dimensións temporal e espacial da creación artística.	25	C36 C38 C42
Cartafol/dossier	Realización, seguimento e entrega da memoria dossier con todos os traballos propostos durante cúrsoo. Realizarase ao final de curso, mediante un pdf subido á plataforma Moovi.	20	C22 C25 C31
Resolución de problemas e/ou exercicios	Valorarase moito que o dossier inclúa textos con referencias aos contidos propostos tanto nas clases expositivas como sobre o bloque de lecturas imprescindibles proposto.	4	C6 C9 C12 C14 C22 C25 C31

Outros comentarios sobre a Avaliación

A materia ten unha avaliación continua, o que supón que os traballos e propostas desenvolvidos na materia deberán manterse ao día, realizando as entregas dos ditos traballos con puntualidade e nas datas sinaladas ao longo do curso. Estas datas están incluídas na axenda da materia, publicada na plataforma MOovi.

Rematado o período lectivo, logo das entregas finais dos exercicios, no caso de que non se entregara ningún, non superase satisfactoriamente algún dos exercicios ou non se presentase á proba escrita, ou non entregase a memoria, o alumno figuran como non presentados na acta de xuño

DATA FINAL DE ENTREGAS POR CURSO: Na semana posterior ao remate das clases presenciais: Mércores 22 de maio de 2024, en horario de mañá de 10:30 a 12:30 horas. E o xoves 23 de maio de 2024, pola tarde de 17:00 a 19:00 horas.

PROBAS DE AVALIACIÓN DA CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA DE XULLO 2024 Consistirá na entrega de todos aqueles exercicios que queden por entregar, ou que fosen suspendidos na convocatoria ordinaria de xuño.

A data e hora desta convocatoria de xullo pódese consultar na páxina web da Facultade, no apartado docencia/exames. Moovi tamén o indicará na páxina do asunto.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ARNHEIM,R, **Arte y Percepción visual. Psicología del ojo creador**, 3, Alianza-Forma, 1981
 CALABRESE,O & ECO,U., **El tiempo en la Pintura.**, 1, Mondadori, 1987
 CASTELO S, Luis, **Del ruido al arte**, 1, Tursen/Blume, 2006
 DIEGO,Estrella de, **Contra el mapa, disturbios en la geografía colonial de occidente.**, 1, Siruela, 2008
 STOICHITA, Victor I, **Ver y no ver**, 1, Siruela, 2005

Bibliografía Complementaria

- BACHELARD,G, **La poética del espacio**, 3, Fondo de Cultura Económica, 1992
 BOERBOOM, Peter y PROETEL, Tim, **Dibujar el espacio**, 1, ed. G.G., 2018
 BROTON, J, **Historia del mundo en 12 mapas**, 1, Debate, 2014
 DIDI-HUBERMAN,G, **Atlas : ¿cómo llevar el mundo a cuestras?**, 1, MCARS, 2010
 GARDFIELD, Simon, **En el Mapa. De cómo el mundo adquirió su aspecto**, 1, Santillana, 2013

- GUASCH, A M^a, **Arte y Archivo, 1920-2010. Genealogías, Tipologías y Discontinuidades**, 1, Akal/arte contemporáneo, 2011
-
- HARZINSKI, K., **From Here to There: Hand Drawn Map Association**, 1, Princeton Architectural Press, 2010
-
- HARMON, K., **The Map as Art, Contemporary artists explore cartography**, 1, Princeton Architectural Press, 2009
-
- LOECK, J., **Lo procesual en la Creación Artística**, 1, MICAT, Univ.Santiago, 1996
-
- MEANA, J. Carlos, **El espacio entre las cosas**, 1, Colección Arte y Estética. Diputación, 2001
-
- MEANA, J.C., **La ausencia necesaria**, 1, Dauro ediciones, 2015
-
- PELLEGRINO, Francesca, **Geografía y viajes imaginarios**, 1, Electra, 2007
-
- STOICHITA, V.I., **La Invención del cuadro**, 1, Del Serval, 2000
-
- VVAA.Coordinador Daniel Soutif, **ART i TEMPs , Arte y Tiempo**, 1, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 2000
-
- VVAA, **MAPPA MUNDI. Museo Coleção Berardo**, 1, Centro Cultural Belem, 2011
-

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Producción artística: Obxecto e espazo/P01G010V01603

Producción artística: Audiovisuais/P01G010V01502

Producción artística: Imaxe I/P01G010V01503

Producción artística: Imaxe II/P01G010V01602

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Debuxo/P01G010V01402

Imaxe en movemento/P01G010V01403

Pintura/P01G010V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión artística: Debuxo-Forma/P01G010V01102

Expresión artística: Materia-Cor/P01G010V01201

Técnicas escultóricas/P01G010V01203

Técnicas pictóricas/P01G010V01104

Arte, linguaxe e representación/P01G010V01303

Escultura/P01G010V01304

Expresión gráfica: Sistemas de representación/P01G010V01301

Outros comentarios

Insístese en que a avaliación será continua e os traballos hanse de entregar na data marcada. Dado que se trata dunha materia sobre os procesos, é imprescindible o seguimento semanal do desenvolvemento dos traballos propostos. O alumno deberá ter en conta que a comprensión e capacidade óptima de resolución de exercicios propostos require a presenza constante nas clases prácticas, sen a cal non se pode realizar a atención personalizada.